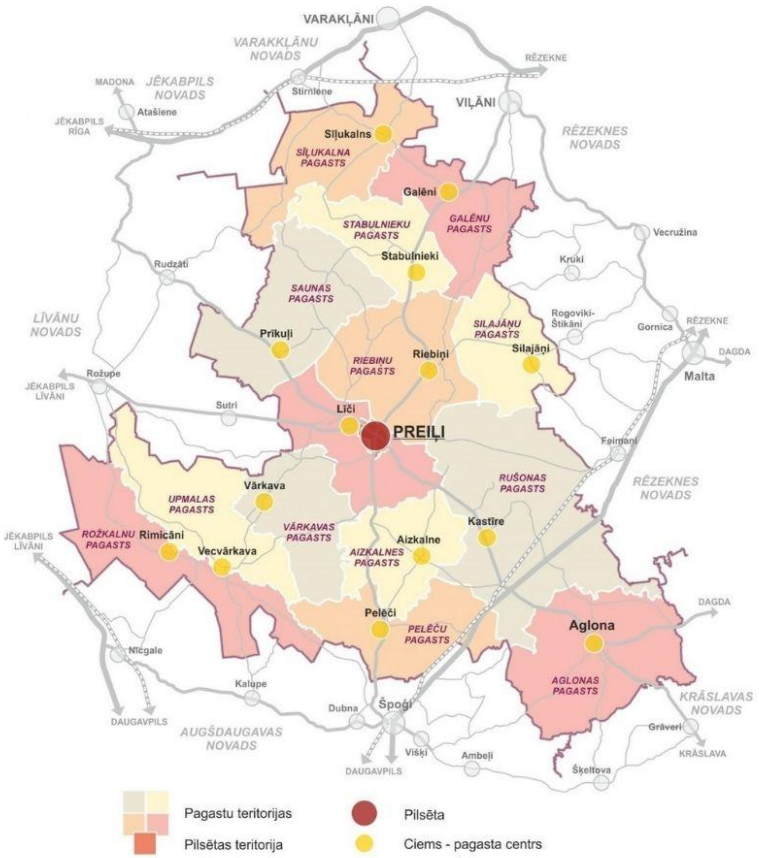

PREIĻU NOVADA PAGASTU BIBLIOTĒKU

2025. GADA PĀRSKATS

www.preilubiblioteka.lv

2026

SATURS

Pārskata perioda kopsavilkums 2

1. Vispārīgs bibliotēku raksturojums 4

2. Finansiālais nodrošinājums 6

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums 7

4. Personāls 11

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība 18

6. Krājums 34

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem 39

8. Novadpētniecība 49

9. Projekti 57

10. Publicitāte 60

11. Sadarbības tīkla raksturojums 66

Krājuma koncepcija 72

SAĪSINĀJUMI

PGB – Preiļu Galvenā bibliotēka

PGB struktūrvienības — Preiļu novada pagastu bibliotēkas

BIS ALISE — Bibliotēku informācijas sistēma ALISE

SBA — Starpbibliotēku abonements

EUR — eiro

NVA — Nodarbinātības valsts aģentūra

PMLP — Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

KM — Kultūras ministrija

LNB — Latvijas Nacionālā bibliotēka

KISC – Kultūras informācijas sistēmu centrs

VKKF – Valts kultūrkapitāla fonds

VPVKAC – Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs

PĀRSKATA PERIODA KOPSAVILKUMS

- **Darba prioritātes un sasniegumi**

Pārskata periodā akreditētas visas PGB struktūrvienības.

- **Jauni pakalpojumi, esošo pakalpojumu pilnveide**

2025. gada 1. oktobrī **Saunas** bibliotēka atgriezusies savās telpās pēc ēkas un telpu renovācijas, kā arī bibliotēkā atklāts pirmais Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs (VPVKAC) Preiļu novada bibliotēkā (kopā ar VPVKAC Preiļu Galvenajā bibliotēkā) (plašāk 3.2. nodaļā).

- **Nozīmīgi / jauni projekti**

PGB struktūrvienības gan pašas (sadarbībā ar citiem) rakstīja projektus, gan iesaistījās arī citu organizāciju rakstītajos projektos (plašāk 9. nodaļā).

- **"Latviešu grāmatai 500" – kulminācijas gads**

Kulminācijas gada aktivitātes: sākot no izstādem un pasākumiem bibliotēkās, līdz iesaistei lielajos LNB organizētajos notikumos, piemēram, akcijā "Mans grāmatu plaukts", stāstu konkursā "Bibliotēka muižā" un uzstāšanās 8. novembra cēlienā "Politiskās ziņas" tiešraidē (plašāk 5.10. nodaļā).

- **Mākslīgā intelekta (MI) izmantošana bibliotēku darbā**

Pārskata periodā bibliotēkās mākslīgā intelekta rīki tika izmantoti attēlu ģenerēšanai un vizuālās komunikācijas materiālu veidošanai, veicinot efektīvāku satura sagatavošanu un mērķauditorijas sasniegšanu (plašāk 5.14. nodaļā).

- **Bibliotēku iesaiste novada ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā**

"Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija no 2022. gada" minēts: "Saglabājami esošie publiskie pakalpojumi, bibliotēkas attīstāmas par kopienas centriem", "Kultūrvēsturiskās identitātes veidošanā nozīmīga loma ir valsts un vietējas nozīmes kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem, aktīvajai muzeju, bibliotēku un biedrību darbībai kultūrvēsturiskā mantojuma apkopošanā un saglabāšanā".

Preiļu novada ilgtspējas mērķi un virzieni ir galvenie attīstības uzstādījumi, kas noteikti Preiļu novada ilgtspējas attīstības stratēģijā un vidēja termiņa attīstības programmā:

1. Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi:

    - bibliotēkas nodrošina informāciju uzņēmējiem un pašnodarbinātajiem (par atbalsta programmām, projektu konkursiem, ES fondu iespējām utt.);
    - bibliotēkas piedāvā digitālos pakalpojumus (CV noformēšana, e-pakalpojumu izmantošanas palīdzība u.c.).

2. Ērta, droša un patīkama vide ar savienojumiem:
    - bibliotēkas kā kopienas satikšanās vieta (pasākumi, radošās nodarbības, izglītojošas lekcijas utt.);
    - bezmaksas digitālo rīku pieejamība.
3. Prasmīgi, aktīvi un nodrošināti cilvēki:
    - bibliotēkas veicina lasītprasmi un mūžizglītību;
    - bibliotēkas konsultē digitālo prasmju lietošanai;
    - bibliotēkas atbalsta sabiedrības sociālo iekļaušanos (lasītāju apk. dzīvesvietā u.c.);
4. Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība:
    - bibliotēkas kā demokrātijas balsts (bibliotēkā pieejama informācija par pašvaldības lēmumiem, sabiedriskajām apspriešanām, līdzdalības iespējām);
    - bibliotēkas veicina iedzīvotāju līdzdalību (palīdz aizpildīt aptaujas, informē un palīdz nobalsot par iedzīvotāju līdzdalības projektiem u.c.);
    - bibliotēka sadarbojas ar pagasta pārvaldi, kultūras namu un pagasta nevalstiskajām organizācijām.

- **Lasītveicināšanas aktivitātes**

Turpināta dalība LNB lasīšanas veicināšanas programmā "Grāmatu starts" (**Kastīres** un **Riebiņu** bibliotēkām) un "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" (**Aglonas, Galēnu, Kastīres, Pelēču, Riebiņu, Silajāņu, Sīļukalna, Smelteru** un **Upmalas** bibliotēka). Skaļās lasīšanas sacensība norisinās bibliotēkās, kuru apklpes teritorijā ir izglītības iestādes.

- **Citi aktuāli jautājumi**

Jau trešo gadu turpinājās PGB un PGB struktūrvienību darbinieku novērtēšana (laikietilpīgs process kuru veic PGB vadītāja), kas palīdz motivēt darbinieku (iespēja iegūt piemaksu pie ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma) un strukturēt darbu, noteikt mērķus, atskatīties uz paveikto.

- **Ar bibliotēkas darbu saistītās problēmas, to risinājumi**

Bibliotēku nozares stratēģijā (2023-2027) iezīmētais 6. rīcības virziens "Kvalitatīvu un mūsdienīgu pakalpojumu attīstība" diemžēl apstājas pie ierobežotā finansējuma. Risinājums: projekti, ziedojumi.

1. VISPĀRĪGS BIBLIOTĒKU RAKSTUROJUMS

Preiļu novada publiskās bibliotēkas (turpmāk – PGB struktūrvienības) ir kultūras, informācijas un izglītības iestādes, kuras sniedz pagasta iedzīvotājiem nepieciešamās zināšanas un informāciju, organizē izstādes un kultūras pasākumus, veicina sabiedrības kopīgu attīstību, attīsta un papildina kultūrvidi, sekmē un attīsta mūžizglītības iespējas pagastā.

1.1 ĪSS SITUĀCIJAS APRAKSTS

Preiļu novadā pēc PMLP datiem iedzīvotāju skaits uz 01.01.2026. ir 15 918 iedzīvotāji (-400 iedzīvotāji salīdzinot ar 2024. gadu). Preiļu pilsētā 2025. gadā bija deklarēti 5 956 iedzīvotāji, Preiļu pagastā (ko arī apkalpo PGB) 932 iedzīvotāji, 13 pagastos / struktūrvienību apkalpes teritorijās 9 030 iedzīvotāji (-274 iedzīvotāji (-3%) salīdzinot ar 2024. gadu), t.sk. 1 333 bērni un jaunieši līdz 18 gadiem.

Darbs PGB un PGB struktūrvienību sistēmā norit centralizētajā modelī, kas būtiski atvieglo sadarbību un PGB kā reģiona galvenās bibliotēkas funkciju veikšanu. PGB ir 17 struktūrvienības:

1. Aglonas bibliotēka - Daugavpils iela 38, Aglona, Aglonas pag., Preiļu nov., LV-5304;
2. Aizkalnes bibliotēka - Raiņa iela 5, Aizkalne, Aizkalnes pag., Preiļu nov., LV-5305;
3. Ārdavas bibliotēka - "Saieta nams", Ārdava, Pelēču pag., Preiļu nov., LV-5329;
4. Galēnu bibliotēka - Liepu iela 1, Galēni, Galēnu pag., Preiļu nov., LV-5311;
5. Kastīres bibliotēka - Liepu iela 5A, Kastīre, Rušonas pag., Preiļu nov., LV-5329;
6. Pelēču bibliotēka - Liepu iela 6, Pelēči, Pelēču pag., Preiļu nov., LV-5320;
7. Riebiņu bibliotēka - Saules iela 8B, Riebiņi, Riebiņu pag., Preiļu nov., LV-5326;
8. Rožkalnu bibliotēka - Saules iela 16, Rimicāni, Rožkalnu pag., Preiļu nov., LV-5325;
9. Rušonas bibliotēka - Aglonas iela 3, Aglonas stacija, Rušonas pag., Preiļu nov., LV-5329;
10. Saunas bibliotēka – Brīvības iela 9, Prīkuļi, Saunas pag., Preiļu nov., LV-5323;
11. Silajāņu bibliotēka - Miera iela 1, Silajāņi, Silajāņu pag., Preiļu nov., LV-5330;
12. Sīļukalna bibliotēka - Latgales iela 1A-1, Sīļukalns, Sīļukalna pag., Preiļu nov., LV-5331;
13. Smelteru bibliotēka - Salas sākumskola, Smelteri, Saunas pag., Preiļu nov., LV-5326;
14. Stabulnieku bibliotēka - Skolas iela 3, Stabulnieki, Stabulnieku pag., Preiļu nov., LV-5333;
15. Upmalas bibliotēka - Skolas iela 5, Vecvārkava, Upmalas pag., Preiļu nov., LV-5335;
16. Vanagu bibliotēka - Vanagu skola, Vanagi, Upmalas pag., Preiļu nov., LV-5316;
17. Vārkavas bibliotēka - Kovaļevsku iela 4, Vārkava, Vārkavas pag., Preiļu nov., LV-5337.

PGB struktūrvienības nodrošina Preiļu novada pagastu iedzīvotājus viņu dzīves vietas tuvumā ar piekļuvi dažāda veida informācijai, ar mūžizglītības iespējām, ar interešu pilnveidošanas, socializēšanās un saturīgi pavadīta brīvā laika iespējām.

Aglonas, Smelteru, Vārkavas bibliotēkām ir ārējie apkalpošanas punkti (skatīt 5.5.nodaļu).

Pārskata perioda noslēgumā Preiļu novadā atrodas 8 izglītības iestāžu bibliotēkas:

1. Aglonas vidusskolas bibliotēka;
2. Galēnu pamatskolas bibliotēka;
3. Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzijas bibliotēka;
4. Preiļu 1. pamatskolas bibliotēka;
5. Preiļu 2. pamatskolas bibliotēka;
6. Riebiņu pamatskolas bibliotēka;
7. Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma Struktūrvienības (RTRITS) Preiļi bibliotēka;
8. Vārkavas pamatskolas bibliotēka.

1.2 IZMAIŅAS BIBLIOTĒKU DARBĪBĀ PĀRSKATA PERIODĀ

2025. gada 1. oktobrī **Saunas** bibliotēkā tika atklāts **pirmais Valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs** (VPVKAC) **Preiļu novada bibliotēkā**, kopā ar VPVKAC Preiļu Galvenajā bibliotēkā.

1.3 BIBLIOTĒKU AKREDITĀCIJA

PGB struktūrvienību akreditācija notikusi 2025. gada 25., 26. septembrī. Visas 17 bibliotēkas akreditētas. Visbiežāk izteikteiktie akreditācijas komisijas ieteikumi turpmākajam periodam:

- iesaistīties Preiļu novada pašvaldības bibliotēku vienotu plānošanas dokumentu izstrādē;
- turpināt darbu pie krājuma saturiskās izvērtēšanas;
- apdzīvotā vietā izvietot norādio uz bibliotēku;
- veikt telpu kosmētisko remontu u.c.

2. FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

Dati par PGB struktūrvienību izdevumiem vērojami 2.1. tabulā. Bibliotēku pamatbudžetu veido pašvaldības piešķirtais finansējums.

2.1. tabula "PGB struktūrvienību izdevumi"

	2023	**2024**	**2025**
Izdevumi kopā (EUR)	306 808	330 515	334 451
Darbinieku atalgojums (bruto)	185 638	197 342	200 033
Krājuma komplektēšana	38 889	40 556	44 074

Finansiālais nodrošinājums ar katru gadu palielinās, lai tiktu līdzi pakalpojumu un produktu cenu sadārdzinājumam, kā arī minimālās algas pieaugumam. Kopumā 2025. gadā izdevumi palielinājušies par 3 936€ (+1,2%), kur lielākais pieaugums (+8,7%) ir krājuma komplektēšanas sadaļā.

3. MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA VĒRTĒJUMS

Bibliotēku materiālais un tehniskais stāvoklis palīdz nodrošināt ANO Ilgtspējīgas attīstības 9. mērķi "Ražošana, inovācijas un infrastruktūra" un 11. mērķi "Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas". Tiek nostiprināti centieni aizsargāt pasaules kultūras mantojumu un tiek nodrošināta piekļuve informācijas un sakaru tehnoloģijām, t.sk. internetam.

PGB struktūrvienību statistika tiek iesniegta arī informāciju sistēmā www.kulturaskarte.lv.

3.1 JAUNU ĒKU BŪVNIECĪBA

Jaunu ēku būvniecība PGB struktūrvienībām nav paredzēta.

3.2 TELPU PAPLAŠINĀŠANA VAI BIBLIOTĒKU PĀRVIETOŠANA UZ CITĀM TELPĀM, ĒKU REKONSTRUKCIJAS PROJEKTI UN REMONTDARBI

No 2025.gada februāra mēneša **Smelteru** bibliotēka ir mainījusi atrašanās vietu pārceļoties uz bijušās Salas sākumskolas telpām (ar 2024./2025. mācību gadu skolu slēdza), kuras tika izremontētas atbilstoši bibliotēkas vajadzībām (skat. 3.1. att.). Turpat darbosies pašdarbības kolektīvi: folkloras kopa "*Golūda*", amatierteātris "Eu", biedrība "Sabiedriskais centrs", "Smelteru cimdiņš" un reizi nedēļā pieņems pagasta vadītājs un sociālais darbinieks. *Bibliotēka pirms tam atradās telpās (privātmājā) bez ūdens pievada un kanalizācijas.*

3.1.att. "Smelteru bibliotēkas jaunās telpas"

Saunas bibliotēka atgriezusies savās telpās pēc ēkas renovācijas (skat. 3.2. att.) un no 1.oktobra tajā darbojas Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs (VPVKAC), kuram pateicoties ir uzlabojies bibliotēkas materiālais un tehniskais stāvoklis (skat. 3.3. att.). Bērnu literatūras krājums atrodas atsevišķā telpā, aprīkots ar bērniem atbilstošām mēbelēm. *Sakarā ar energoefektivitātes projektu Saunas pagasta pārvaldes ēkā "Prīkuļos", Brīvības ielā 9, no 2024.gada jūnija līdz 2025.gada*

septembrim bibliotēka tika pārcelta uz pagaidu telpām bijušās Priekuļu pamatskolas ēkā Skolas ielā 8. Projekta laikā tika atjaunota ēkas fasāde, veikta iekštelpu vienkāršota pārbūve, veikta ēkas inženiersistēmas pārbūve, papildinot apkures sistēmu ar zemes siltumsūkni un uzstādīti saules fotosintēzes paneļi enerģijas ražošanai. Projekta realizācijai tika piesaistīti Eiropas Savienības Atveseļošanas fonda līdzekļi un pašvaldības līdzfinansējums.

3.2.att. "Saunas pagasta pārvaldes ēka, kurā atrodas bibliotēka un bibliotēkas bērnu stūrītis"

3.3.att. "Preiļu novada Saunas pagasta VPVKAC tehnika"

Pirms **Aglonas** bibliotēkas 80 gadu jubilejas svinībām, tika noņemts no fasādes sienas bojātais uzraksts "BIBLIOTĒKA" un projekta "80 gadi kopā" ietvaros, kurā bibliotēka bija sadarbības partneris, tika nokrāsota fasādes siena, uzlikts jauns uzraksts un baneris ar Naaizmērstules portretu un dzejas rindām (plašāk 9.2. nodaļā).

Ārdavas bibliotēkā pārskata periodā nomainītas četras lampas, kas ir ekonomiskākas un gaišākas. Veikts kosmētiskais remonts bibliotēkas ārsienai, jo bija nolobijies un izdrupis apmetums. Remontu veica Pelēču pagasta tehniskie darbinieki par pašvaldības budžeta līdzekļiem (bibliotēkas budžeta ietvaros).

Kopš 2025. gada augusta no **Kastīres** bibliotēkas plauktiem, telpām izņemts Aglonas vidusskolas mācību vieta Rušona bibliotēkas krājums *(izglītības iestāde ir Aglonas vidusskolas filiāle, mācību*

grāmatas būs pieejamas no tās), līdz ar to Kastīres bibliotēkas krājums kļuvis pieejamāks, labāk pārskatāmāks, telpas kļuvušas nedaudz brīvākas.

Pārskata periodā tika veikts **Riebiņu** bibliotēkas fasādes kosmētiskais remonts – noņemts bojātais uzraksts "Bibliotēka".

Sīļukalna bibliotēkā pārskata periodā jauniešu iniciatīvas grupa realizēja bērnu atpūtas zonas labiekārtošanu, kas palīdzēja noslēpt uz sienas radušos defektu un uzlabot bibliotēkas vizuālo tēlu (skat. 3.4. att.).

3.4.att. "Sīļukalna bibliotēkas pārveidotais bērnu rotaļu zonas noformējums"

Stabulnieku bibliotēkai atsevišķā telpā ir izvietots bērnu un pusaudžu grāmatu krājums, kura pārskata periodā tika nedaudz pārkārtota, atbrīvojot to no liekajiem plauktiem un galdu dažādības, tādējādi radot brīvāku vietu un turpat iekārtojot arī atpūtas stūrīti jaunākā vecuma bibliotēkas lietotājiem, kas 2025. gadā tika papildināts ar jaunu paklāju.

Līdz ar darbinieka maiņu un gatavošanos akreditācijai **Vārkavas** bibliotēkā bērnu un jauniešu krājums tika pārvietots uz blakus esošo datoru telpu, tādā veidā atdalot bērnu zonu no klientu apkalpošanas un periodikas lasītavas zonas. Rezultātā telpas kļuva ērtāk lietojamas gan darbiniekam, gan apmeklētājiem - no Preiļu Galvenās bibliotēkas inventāra tika iegūti (pārrakstīti) 2 jaunie galdi un 4 mīkstie krēsli.

3.3 IEKĀRTAS, APRĪKOJUMS

Bibliotēku rīcībā esošais aprīkojums tiek aktīvi izmantots bibliotēkas procesu veikšanā un pakalpojumu sniegšanā (skatīt 3.1. tabulu).

3.1. tabula "PGB struktūrvienību iekārtas un aprīkojums"

Iekārtas un aprīkojums	Skaits	Piezīmes
Dators	70	47 lietotājiem, 23 darbiniekiem

Multifunkcionālā iekārta	18	
Printeris	12	
Kopēšanas iekārta	3	**Aglonas, Riebiņu, Saunas** bibliotēkās
Skeneris	3	**Aizkalnes, Kastīres** un **Upmalas** bibliotēkās
Projektors un ekrāns	4	**Aglonas, Kastīres, Riebiņu** un **Rušonas** bibliotēkās
Planšetdators	2	**Riebiņu** bibliotēkā
Multifunkcionālā tāfele	1	**Smelteru** bibliotēkā *(palikusi "mantojumā" no Salas sākumskolas – jau atradās tajā klasē, kurā ievācās bibliotēka)*
ID karšu lasītājs	17	Iegādāti 2022. gadā, pieejami visās bibliotēkās

Rožkalnu bibliotēkai pārskatā periodā multifunkcionālajai iekārtai "Triumfh – Adler" tika veikts termobloka remonts, kas izmaksāja 85 EUR, un tagad tā darbojas labi.

Bibliotēkā reģistrētiem lietotājiem tiek nodrošināta pieeja internetam un iespēja izmantot datorus bezmaksas: 3.2. tabulā ir redzama šo pakalpojumu izmantošanas statistika.

3.2. tabula "Datorlietotāji un datoru izmantošanas statistika"

Datorlietotāji (kopskaits) 2024	Datoru izmantošanas statistika (kopskaits) 2024	Datorlietotāji (kopskaits) 2025	Datoru izmantošanas statistika (kopskaits) 2025
630	6 141	587	5 850

Kopumā PGB struktūrvienībās datorlietotāju skaits ir samazinājies (-7%) un datoru izmantošanas statistika mazinājusies par 291 reizēm (-5%), bet, piemēram, **Galēnu** bibliotēkā 2025. gadā datoru izmantošanas kopskaits ir palielinājies par 220 reizēm un **Stabulnieku** bibliotēkā par 199 reizēm. **Kastīres** bibliotēkā gan datoru izmantošanas kopskaits ir samazinājies, jo vienā ēkā esošajai izglītības iestādei vairāk nav 6., 7., 8., 9.klašu skolēnu, kas arī aktīvi izmantoja datorus ne tikai izklaidei, bet arī mācību stundām, kuras notika bibliotēkā. **Smelteru** bibliotēkā datoru izmantošanas kopskaits ir samazinājies, jo tika likvidēta blakus esošā Salas sākumskola.

3.4 PROBLĒMAS UN TO RISINĀJUMI MATERIĀLĀ UN TEHNISKĀ STĀVOKĻA JOMĀ

Sāpīgs jautājums ir novecojusī datortehnika, kuru būtu nepieciešams atjaunot, bet, diemžēl, nepietiekamā budžeta dēļ to nav iespējams realizēt.

Kopš 2023. gada visas Preiļu novada pašvaldības ēkas (t.sk. bibliotēkas) ir apdrošinātas.

4. PERSONĀLS

4.1 PERSONĀLA RAKSTUROJUMS

PGB struktūrvienību bibliotēkās (17) strādā 20 bibliotekārās darbinieces. **Aglonas** un **Riebiņu** bibliotēkā strādā trīs darbinieces, bet pārējās 15 bibliotēkās strādā viens bibliotekārais darbinieks (skatīt 4.1.tabulu).

4.1. tabula "PGB struktūrvienību bibliotekāro darbinieku raksturojums"

Bibliotekārie darbinieki	No tiem ar bibliotekāro izglītību		No tiem ar izglītību citās jomās			
	ar koledžas	ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni	t.sk. ar maģistra grādu	t.sk. ar bakalaura grādu	t.sk. ar augstāko (līdz1993.g.)	no tiem ar profesionālo izglītību
20	2	7	1	5	2	3

Aglonas un **Riebiņu** bibliotēkā ir arī tehniskais darbinieks - apkopēja.

Pilna darba slodze pārskata periodā bija 9 darbiniecēm. 0,8 slodze 4 darbiniecēm: **Silajāņu, Rušonas, Ārdavas, Aizkalnes** bibliotēku vadītājām. 0,7 slodze: **Rožkalnu** bibliotēkas vadītājai (jo kopš 03.02.2025. tika piešķirta 0,4 slodze kā kultūras pasākumu organizatoram Vārkavas, Upmalas, Rožkalnu un Pelēču pagastos (Rožkalnu Kultūras nams)). **Upmalas** bibliotēkas vadītājai ir 0,6 slodze + 0,4 slodze Vārkavas pamatskolas bibliotēkā. Pusslodzes darbs (0,5) ir **Vanagu** bibliotēkas vadītājai un **Vārkavas** bibliotēkas vadītāja strādā 0,3 slodzē. Divas **Riebiņu** un divas **Aglonas** bibliotēku bibliotekāres strādā 0,75 slodzē *(Aglonas un Riebiņu bibliotēku vadītājām ir pilna slodze).*

2025. gada nogalē strādājošo bibliotekāro darbinieku dalījums pēc vecuma aplūkojams 4.2. tabulā.

4.2. tabula "PGB struktūrvienību bibliotekāro darbinieku dalījums pa vecuma grupām"

	līdz 29	30 līdz 39	40 līdz 49	50 līdz 59	60 līdz 69	70 līdz 79
Skaits	1	1	2	6	9	1

Bibliotekāro darbinieku **vidējais darba stāžs = 18 gadi** (sākot no darba stāža nepilni divi gadi līdz 38 gadu darba stāžam).

Pārskata periodā notika darbinieka maiņa **Vārkavas** bibliotēkā: bibliotēkas vadītāja Skaidrīte Bramane saņēmusi KM pateicību par ilggadēju darbu un nozīmīgu ieguldījumu Vārkavas bibliotēkas attīstībā un izaugsmē un beigusi savas darba gaitas bibliotēku nozarē, kā jaunā Vārkavas bibliotēkas vadītāja pieņemta Riebiņu bibliotēkas informācijas speciāliste darbā ar bērniem un jauniešiem Iveta Bitte *(jo darbs Riebiņu bibliotēkā ir 0,75 slodzē un Vārkavas bibliotēkas darbinieka slodze ir tikai 0,3).*

Gada sākumā uz ilgstošas slimības lapas atradās **Stabulnieku** bibliotēkas vadītāja, kur reizi nedēļā (trešdienās) tika nodrošināta lietotāju apkalpošana uz turieni dodoties PGB darbiniekam.

4.2 APBALVOJUMI UN PATEICĪBAS

Vārkavas bibliotēkas vadītāja Skaidrīte Bramane, kura beigusi savas darba gaitas bibliotēku nozarē, saņēmusi KM pateicību par ilggadēju darbu un nozīmīgu ieguldījumu Vārkavas bibliotēkas attīstībā un izaugsmē.

Par Nacionālās Skaļās Lasīšanas 2025 koordinēšanas darbu no PGB Bērnu literatūras nodaļas vadītājas Solvitas Ertas pateicību saņēmušas **Aglonas, Galēnu, Riebiņu, Upmalas** bibliotēkas.

Pateicība **Riebiņu** bibliotēkai par laiku un devumu, kas tiek sniegts Riebiņu vidusskolai no Riebiņu pamatskolas direktores Inetas Anspokas.

Par piedalīšanos "Ziemeļvalstu Literatūras nedēļas 2025" norisēs no Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja un LNB pateicība **Galēnu, Kastīres, Pelēču, Riebiņu, Rožkalnu, Sīļukalna** un **Upmalas** bibliotēkai.

Pateicība **Kastīres** bibliotēkai no LNB direktores Dagnijas Baltiņas par uzstāšanos ar prezentāciju Latviešu Grāmatai 500 noslēguma pasākumā "Cauri tumsai ar grāmatu", tēma "Iedzīvotāju konsultatīvā padome, kura pulcējas uz sēdēm bibliotēkā".

Galēnu bibliotēkas vadītāja saņēma atzinību, ka sekmīgi piedalījās "Eiropas eksāmenā".

Sīļukalna bibliotēkas vadītāja ir saņēmusi Galēnu pamatskolas pateicību par sadarbību lasītprasmes veicināšanā skolēniem.

Sīļukalna bibliotēkas vadītāja Maruta Beča bija viena no Preiļu novada Kultūras un tūrisma balvas "Kultūrnova" laureātiem, nominācijā "Gada cilvēks kultūrā vai tūrismā" (skat. 4.1.att.). Lai gan gada balva netika iegūta, tomēr šī nominācija bija apliecinājums labi padarītam darbam, ko ir novērtējusi vietējā kopiena.

4.1. att. "Sīļukalna bibliotēkas vadītāja Maruta Beča (kreisās puses fotogrāfijā - vidū) starp nominantiem gada balvai Kultūrā vai tūrismā"

Upmalas bibliotēkas vadītāja saņēmusi pateicību par dalību LNB rīkotajās stāstu konkursā "Bibliotēka muižā" (plašāk 5.10 nodaļā).

4.3 FINANSĒJUMS PERSONĀLA ATTĪSTĪBAI

Bibliotekāri aktīvi izmantojuši gan PGB, gan citu iestāžu un organizāciju rīkotos profesionālās pilnveides pasākumus tiešsaistē, dažreiz arī klātienē (skat. 4.3. tabulu). Lielākā daļa no tiem bijuši bezmaksas.

4.3. tabula "PGB struktūrvienību darbinieku apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi"

N. p. k.	Datums	Organizētājs	Pasākuma nosaukums	Stundas	Dalībnieki
1	28.01.	Pieaugušo neformālās izglītības iestāde "Panākumu Universs"	"Interaktīvu un digitālu mācību materiālu veidošana ar mākslīgā intelekta palīdzību"	8	**Upmalas** bibliotēka
2	11.02.	Latvijas Drošāka interneta centrs	"Pieredzēt mākslīgo intelektu"	5	**Silajāņu** bibliotēka
3	25.02.	Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs	"Startējam lasītveicināšanas programmas"	4	**Aglonas, Galēnu, Silajāņu, Sīļukalna** bibliotēka
4	12.03.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	"Latvijas skolu un bērnu bibliotekāru 2. lasītpatikas forums"	6	**Riebiņu, Rožkalnu, Upmalas** bibliotēka
5	14.03.	Latgales reģiona attīstības aģentūra	Seminārs "Latgales kultūras programma 2025"	4	**Sīļukalna** bibliotēka
6	19.03.	Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs	Medijpratības mācības "Saproti informāciju"	4	**Aizkalnes, Ārdavas** bibliotēka
7	25.03.	KISC	Vebinārs "Mākslīgā intelekta risinājumi Nacionālā muzeja krājuma kopkataloga portālā"	1	**Sīļukalna** bibliotēka
8	28.03.	Preiļu GB, ED Austrumlatgale	Metodiskās dienas seminārs "Pieredzes apmaiņa ar Bulgārijas un Rumānijas bibliotēkām, informatīvs un interaktīvs pasākums "Zini, vari, dari""	6	**Aglonas, Aizkalnes, Ārdavas, Galēnu, Kastīres, Pelēču, Riebiņu, Rožkalnu, Rušonas, Saunas, Smelteru, Silajāņu, Sīļukalna,**

					Upmalas, Vanagu bibliotēka
9	09.04.	Izglītības un attīstības centrs "Ego"	"Idejas radošu nodarbību un darbnīcu organizēšanai dažādos pasākumos"	8	**Rožkalnu** bibliotēka
10	25.04.	Latvijas Bibliotekāru biedrība	Konference "Iesaiste, sadarbība, attīstība - BIBLIOTĒKAS VEIKSMES PAMATS"	10	**Riebiņu** bibliotēka
11	29.04.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	Starptautiskā konference "Literatūras zināšanas lasītveicinātājiem"	5	**Riebiņu, Rožkalnu** bibliotēka
12	07.05.	SIA "Baltijas datoru akadēmija"	Meistarklase "Mākslīgais intelekts tuvplānā – jaunas iespējas produktīvākam darbam"	4	**Rožkalnu** bibliotēka
	08.05.	SIA "Baltijas datoru akadēmija"	Meistarklase: "Microsoft Excel pamati - efektīvai datu apstrādei"	5	**Galēnu, Pelēču, Rušonas** bibliotēka
13	13.05.	KISC	"3td.lv grāmatu piedāvājumu izveide, izmantojot MI rīkus"	2.5	**Riebiņu** bibliotēka
14	13.05.	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Seminārs "Pašvaldību vēlēšanas – līdzdalība un atbildība"	2	**Stabulnieku** bibliotēka
15	20.05.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	"Latvijas pagasta bibliotekāru 7.kongress "Pagasta biblioteka - kopiena: demokrātijai, ilgtspējai un saliedētībai" "	6	**Aglonas, Ārdavas, Galēnu, Kastīres, Riebiņu, Rušonas, Sīļukalna** bibliotēka
16	21.05.	Izglītības un attīstības centrs "Ego"	"Sarunas par emocionālo inteliģenci"	8	**Riebiņu** bibliotēka
17	23.05.	KISC	Darbnīca "3td.lv grāmatu piedāvājumu izveide, izmantojot MI rīkus"	2.5	**Riebiņu** bibliotēka
18	28.05.	KM, LNB, Ziemeļvalstu Ministru padomes birojs Latvijā	Seminārs "Mācības krājuma definēšanā krīzes situācijās"		**Galēnu** bibliotēka
19	30.05.	Preiļu GB	"Metodiskās dienas seminārs"	7.5	**Aglonas, Ārdavas, Galēnu, Kastīres, Pelēču, Riebiņu, Rožkalnu, Rušonas, Saunas,**

					Smelteru, Silajāņu, Sīļukalna, Upmalas, Vanagu, Vārkavas bibliotēka
20	09.07.	Biedrība "Preiļu-Līvānu novadu partnerība "Kūpā" " sadarbībā ar pašvaldību un NVO	"Līdzdalība darbībā: no vajadzības līdz projektam"	2,5	**Aizkalnes** bibliotēka
21	16.07.-18.07.	UAB IT AKADEMIJA	"Digitālās iekļaušanas stratēģijas un pieejas" *(klātienē –Zarasai, Lietuvā)*	32	**Riebiņu** bibliotēka
22	10.09.	Baltijas datoru akadēmija	Meistarklase: "Vadi, radi, izzini: māksligais intelekts darbībā"	5	**Rušonas** bibliotēka
23	16.10.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	"Uzziņu pakalpojums bibliotēkā: soli pa solim"	7	**Galēnu, Sīļukalna** bibliotēka
24	28.10.-29.10.	Tietoevry	BIS Alise pamatkursi "Kataloģizācija un komplektēšana"	16	**Riebiņu, Rušonas, Vārkavas** bibliotēka
25	31.10.	Preiļu GB, ED Austrumlatgale	"Metodiskās dienas seminārs"	7,5	**Aglonas, Aizkalnes, Ārdavas, Galēnu, Kastīres, Riebiņu, Rožkalnu, Rušonas, Saunas, Smelteru, Silajāņu, Sīļukalna, Stabulnieku, Upmalas, Vanagu, Vārkavas** bibliotēka
26	11.11.	Latvijas Pašvaldību mācību centrs	"Personāla lietvedība pašvaldībā un tās iestādēs" Darba likuma un Atlīdzības likuma piemērošana personāla lietvedībā	6	**Riebiņu** bibliotēka
27	28.11.	Preiļu GB	"Pieredzes apmaiņas brauciens uz Preiļu un Līvānu novadu bibliotēkām"	8	**Aglonas, Aizkalnes, Ārdavas, Galēnu, Kastīres,**

					Pelēču, Riebiņu, Rožkalnu, Rušonas, Saunas, Smelteru, Silajāņu, Sīļukalna, Upmalas, Vanagu, Vārkavas bibliotēka
28	05.12.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	"Reģionālo mediju loma Latgales reģiona informācijas telpas stiprināšanā"	2	**Riebiņu, Saunas** bibliotēka
29	09.12.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	"Bērnu jauniešu un vecāku žūrijas seminārs lasītveicinātājiem. Metodika"	1,5	**Aglonas, Kastīres, Silajāņu** bibliotēka
30	09.12.	Digital Journey	"Demo Darbnīca: Gemini Canvas, Gems & YouTube: noderīgi triki ikdienai"	1,5	**Rožkalnu** bibliotēka
31	11.12.	MMA Raiņa muzejs "Tadenava"	"Meklējot Sēliju: vēsturiskās fotogrāfijas"	2,5	**Saunas** bibliotēka
32	11.12.	Digital Journey	"Demo darbnīcā: Radoša MI izmantošana: no idejas līdz vizuālam šedevram"	1,5	**Rožkalnu** bibliotēka
33	11.12.	MMA Raiņa muzejs "Tadenava"	"Meklējot Sēliju: vēsturiskās fotogrāfijas"	2,5	**Saunas** bibliotēka
34	decembris	Preiļu novada pašvaldība, SIA "Cyber Audit"	"Seminārs par kiberdrošību"	2	**Aglonas, Aizkalnes, Ārdavas, Galēnu, Kastīres, Pelēču, Riebiņu, Rožkalnu, Rušonas, Saunas, Silajāņu, Sīļukalna, Smelteru, Stabulnieku, Upmalas, Vanagu, Vārkavas** bibliotēka
35		Preiļu novada Izglītības pārvalde	Svešvaloda (angļu valoda) ar priekšzināšanām	80	**Aizkalnes** bibliotēka
36		Preiļu NVO centrs	Finansējuma iespējas biedrībām no LEADER programmas	3	**Aizkalnes** bibliotēka

37		LNB	"Informacionālā uzvedība"	8	**Galēnu** bibliotēka
38		"Mācību centrs ATBALSTS"	"KiVa bulinga novēršanas programmu skolām. Vispārējās mācības"	4	**Pelēču** bibliotēka

PGB struktūrvienību vadītāju atsauksmes no PGB organizētā Pieredzes apmaiņas brauciena uz Preiļu un Līvānu novada bibliotēkām:

- "Līvānu nov. bibliotēkas pārsteidza ar to, ka bibliotekāriem ir daudz vairāk pienākumu - pilda daudzas pašvaldības funkcijas: pieņem maksājumus, iesniegumus un veic pat pasta pakalpojumus – pārdod aploksnes un kalendārus";
- "Pieredzes apmaiņas brauciens pa Preiļu un Līvānu novada bibliotēkām bija bagāts ar emocijām. Bija prieks par kolēģu ērtiem darba apstākļiem pēc telpu remonta, aizkustinoša atkalredzēšanās ar ilggadējām kolēģēm, kuru bibliotēkas tagad administratīvi piederīgas Līvānu novadam. Rudzētu bibliotēkā ieilga viedokļu apmaiņa par tuvākajā nākotnē prognozējamām pārmaiņām mazajās lauku bibliotēkās saistībā ar VPVKAC atvēršanu".

No 2025. gada septembra **Pelēču** bibliotēkas vadītāja papildus strādā par vispārējās pamatizglītības skolotāju (6,5 h slodze) Preiļu 1. pamatskolas mācību īstenošanas vietā "Pelēči", tāpēc pārskata periodā tika apgūtas Daugavpils Universitātes Pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas:

- "Efektīva mācību stunda. Diferenciācija, individualizācija, personalizācija" (12 h attālināti);
- "Formatīvā vērtēšana pamatskolas mācību stundās" (12 h attālināti un klātienē);
- "Speciālās izglītības programmu integrēšana vispārējā izglītībā" (12 h attālināti).

4.4 BIBLIOTĒKU DARBINIEKU PROFESIONĀLĀS PILNVEIDES VĒRTĒJUMS SPECIALIZĀCIJĀ – BĒRNU UN JAUNIEŠU APKALPOŠANA

PGB struktūrvienību darbinieces 2025. gadā izmantoja piedāvātās pašizglītošanās iespējas, lai celtu profesionālo līmeni, kas varētu nodrošināt sekmīgu un kvalitatīvu bibliotekāro darbu ar bērniem un jauniešiem. Konkrētie pasākumi vērojami 4.3. nodaļā (4.3. tabulā).

4.5 PROBLĒMAS UN TO RISINĀJUMI PERSONĀLA JOMĀ

Vasaras periodā viena darbinieka bibliotēkas ir slēgtas uz atvaļinājuma laiku, izņemot **Aglonas** un **Riebiņu** bibliotēkas, kur darbinieki atvaļinājumā dodas uz maiņām (vienīgās bibliotēkas, kurās ir vairāk par 1 darbinieku, jeb 3 darbinieces), tādējādi bibliotēkas darbība netiek pārtraukta. Pārējās PGB struktūrvienības ir slēgtas uz darbinieka slimības un atvaļinājuma laiku, piemēram, sakarā ar darbinieka ilgstošu prombūtni slimības dēļ, pārskata periodā **Aizkalnes** bibliotēka mēnesi neapkalpoja apmeklētājus.

Lielākajai daļai bibliotēku vadītāju jāveic arī apkopēju pienākumus.

5. PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS UN PIEEJAMĪBA

Bibliotēkas, atbilstoši ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķim Nr. 4, nodrošināja bezmaksas informācijas pieejamību, daudzveidīgu resursu un pakalpojumu piedāvājumu, lai apmierinātu izglītības, informācijas un personības pilnveides vajadzības, ieskaitot atpūtu un brīvā laika pavadīšanu. Tika nodrošināta iedzīvotāju e-prasmju pilnveide: bibliotēkā pieejamo informācijas resursu izmantošanas individuālās apmācībās, konsultācijās. Lietotājiem bija pieejami e-pakalpojumi interneta vidē: portāls www.latvija.lv; e-grāmatas; e-pasts, internetbanka u.c.

Bibliotēkas pakalpojumu piedāvājums un pieejamība atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem Nr. 10. "Mazināta nevienlīdzība", 11. "Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas", 16. "Miers, taisnīgums, laba pārvaldība" un 17. "Sadarbība". Bibliotēkas pielāgojas savām kopienām un laikmeta izaicinājumiem.

5.1 GALVENIE RĀDĪTĀJI

PGB 17 struktūrvienību pamatrādītāji vērojami 5.1. tabulā.

5.1. tabula "PGB struktūrvienību pamatrādītāji"

	2023	2024	2025	% salīdzinot ar iepr. gadu
Aktīvo lietotāju skaits	3 253	3 289	3 339	+1%; +1%
t. sk. bērni līdz 18.g.	849	856	884	+1%; +3%
Bibliotēkas apmeklējums	51 235	47 529	47 185	-7%; -1%
t. sk. bērni līdz 18.g.	15 028	13 527	13 416	-10%; -1%
Virtuālais apmeklējums	47 960	249 247	347 418	+420%; +39%
Izsniegums kopā	97 061	97 240	95 478	+0,2%; -2%
t. sk. grāmatas	56 061	55 329	56 078	-1%; +1%
t. sk. periodiskie izdevumi	37 464	37 056	37 113	-1%; +0,15%
t. sk. bērniem līdz 18.g.	11 792	13 102	13 172	+11%; +0,5%
Bibliotekārais aptvērums % no iedz. skaita pagastā, reģionā	34,9%	35,3%	37%	+0,4%; +1,7%
t. sk. bērni līdz 18 g.	60,5%	62%	66%	+1,5%; + 4%

Iedzīvotāju skaits*	9 481	9 304	9 030	-2%; - 3%
*t.sk. bērni līdz 18.g.**	1 403	1 381	1 333	-1,6%; -3,5%

**Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati (iedzīvotāju skaits) un Preiļu novada pašvaldības informācija (iedzīvotāju skaits: bērni līdz 18.g.).*

Iedzīvotāju skaita vislielākais kritums bijis **Aglonas** pagastā (-49 iedzīvotāji), **Saunas** pagastā (-42 iedzīvotāji), Pelēču pagastā (-30 iedzīvotāji), **Stabulnieku** pagastā (-24 iedzīvotāji), **Silajāņu** pagastā (-23 iedzīvotāji) un **Rožkalnu** pagastā (-21 iedzīvotājs).

Preiļos uz 2026. gada 1. janvāri deklarējušies 5 956 iedzīvotāji (-114 iedzīvotāji salīdzinot ar 2024. gadu) un 932 iedzīvotāji Preiļu pagastā *(kura iedzīvotājus divas reizes mēnesī pēc pieprasījuma apkalpo PGB, jo 2023. gada 1. jūlijā tika slēgta Preiļu pagasta vienīgā bibliotēka – Līču bibliotēka, kura no PGB atradās vien 2,5 km attālumā).*

Kopējais Struktūrvienību procentuālais aptvērums: pagasta iedzīvotāji – bibliotēkas apmeklētāji 2025. gadā ir bijis 37%.

Aktīvo lietotāju skaita pieaugums 2025. gadā vērojams **Aglonas** bibliotēkā +48 lietotāji, **Riebiņu** bibliotēkā +31 lietotājs, bet samazinājums: **Kastīres** bibliotēkā -16 lietotāji, **Stabulnieku** bibliotēkā -14 lietotāji, **Sīļukalna** bibliotēkā -13 lietotāji, **Smelteru** bibliotēkā -10 lietotāji.

Virtuālā apmeklējuma statistika ir tik mainīga, jo kopš 2023. gadā tika uzsākts pieskaitīt arī bibliotēku sociālo tīklu konta/u apmeklējumu.

Pārskata periodā bibliotēku apmeklējumu skaita kritums vērojams lielākajā daļā bibliotēku, izņēmums ir **Pelēču** bibliotēka + 454 apmeklējumi, **Aglona** bibliotēka + 525 apmeklējumi un **Galēnu** bibliotēka + 608 apmeklējumi.

Izsniegumu kopskaits kopumā ir krities lielākajā daļā bibliotēku, izņēmums ir **Aglonas** (+2431 eks.), **Pelēču** (+998 eks.), **Stabulnieku** (+83 eks.) bibliotēkas.

5.2 PAKALPOJUMU PILNVEIDE, ATTĪSTĪBA, JAUNINĀJUMI

1. oktobrī **Saunas** bibliotēkā tika atvērts Valsts un pašvaldības vienotais klientu apkalpošanas centrs (VPV KAC) – pirmais Preiļu novada bibliotēkā (kopā ar VPV KAC Preiļu Galvenajā bibliotēkā un VPV KAC Upmalā – pagasta pārvaldē). Tādējādi ir piesaistīti 3 jauni lasītāji *(pirmo reizi tie bibliotēku ir apmeklējuši kā VPV KAC klienti, bet redzot visu bibliotēkas piedāvājumu, ir kļuvuši par bibliotēkas lietotājiem).* Laika posmā no 1.oktobra līdz 31.decembrim VPVKAC tika sniegti 19 pakalpojumi. Populārākie bija balsošana par līdzdalības budžetu (plašāk par VPV KAC 3.2. nodaļā).

Jau ilgstoši Sīļukalna pagastā nav pasta nodaļas un skolas, bet pagasta pārvaldes darbinieks strādā 2 dienas nedēļā, sociālais darbinieks 1 dienu nedēļā, tad **Sīļukalna** bibliotēkas darba funkcijas palielinās.

Sadarbībā ar pašvaldību tiek veikts darbs, lai maksimāli pietuvinātu pakalpojumu saņemšanas iespēju iedzīvotāju dzīvesvietai. Iedzīvotājiem ir iespējams samaksāt komunālos maksājumus, nekustamā īpašuma nodokli, jo bibliotēkas vadītājai ir atļauta piekļuve Preiļu novada pašvaldības maksas saistību samaksai (POS). Pateicoties bibliotēkas rīkotajiem pasākumiem bibliotēkas lasītāju pulkam piepulcējās daži gados jauni lasītāji, kuri agrāk nebija apmeklējuši bibliotēku.

Kastīres bibliotēkā gada nogalē pulcējās vietējie uzņēmēji, lai tiktos ar Preiļu novada domes pārstāvjiem, uzņēmēji uzdeva jautājumus izpilddirektoram Aldim Džeriņam, tika risināti dažādi vietējo uzņēmēju jautājumi (skat. 5.1.att.).

5.1.att. "Uzņēmēju tikšanās Kastīres bibliotēkā ar Preiļu novada domes izpilddirektoru"

Vanagu bibliotēka organizēja pirmo "Kuplo ģimeņu vakars" ar groziņballi (ar iepriekšēju pieteikšanos, pasākums bija bez maksas). Uz pasākumu ieradās 65 apmeklētāji.

Bibliotēkas darbinieki ir starpnieki starp pagasta, novada un valsts iestāžu darbiniekiem un iedzīvotājiem. Bibliotēkas pagastu iedzīvotājiem kalpo kā ikdienišķās socializēšanās vieta mājsaimniecībām, kurām nav viedtelefonu, piemērotas datortehnikas, datorprasmes ir nepietiekamas, nav aprīkojuma līdzdalībai tiešsaistes pasākumos – austiņu ar mikrofonu un videokameru, jo ne visi iedzīvotāji var izmantot interneta priekšrocības savās mājās. Negatīvs apstāklis ir arī vājš interneta pārklājums atsevišķās apkaimēs, pēkšņu elektroapgādes traucējumu iespējamība.

Daudzām PGB struktūrvienībām grāmatu maiņas punktam ir atvēlēts atsevišķs grāmatu plaukts bibliotēkas telpās, kur norisinās aktīva lasītāju personīgo grāmatu apmaiņa.

5.3 DIGITĀLIE PAKALPOJUMI

Kopkatalogs nodrošina ērtu piekļuvi bibliotēkas pakalpojumiem viedtālrunī – grāmatu meklēšanu, izsniegumu pagarināšanu, jaunumu saņemšanu un personalizētus paziņojumus.

Attālināta piekļuve “3td” e-grāmatu platformai pieejama autorizētajiem bibliotēkas apmeklētājiem. Bibliotēkās ir pieejama Lursoft laikrakstu bibliotēka “News” un datu bāze letonika (gan bibliotēkā, gan attālināti).

Bibliotēkas jau otro gadu piedalās digitālo kolekciju veidošanā – vietējās vēstures materiālu, fotogrāfiju un dokumentu digitalizācijā - datu bāzē www.digitalabiblioteka.lv, kur visi interesenti var iepazīties ar bibliotēkas saglabātajiem kultūras mantojuma materiāliem.

Virtuālās izstādes ļauj iepazīt bibliotēkas krājumus, tematiskās kolekcijas un kultūrvēsturisko mantojumu attālināti – jebkurā laikā un vietā. Virtuālās grāmatu jaunumu izstādes raisa lasītāju interesi un sekmē grāmatu pieprasījumu klātienē (skat. 5.2.att.).

5.2. att. “Riebiņu bibliotēkas virtuālās izstādes”

Pārskata periodā **Rožkalnu** bibliotēka bija izveidojusi divas virtuālās izstādes bibliotēkas facebook profilā – viena par lasītākajām grāmatām 2024. gadā (470 skatījumi) un otra bija novadpētniecības izstāde veltīta Kalupes evaņģēliski luteriskās baznīcas jubilejai (734 skatījumi).

Attālinātā reģistrācija bibliotēkā, pieejama Preiļu Galvenās bibliotēkas tīmekļa vietnē, ļauj kļūt par bibliotēkas lietotāju bez klātienes apmeklējuma, tādējādi ietaupot laiku un veicinot pakalpojumu pieejamību plašākai sabiedrībai.

Aglonas bibliotēka izveidoja audiostāstu, veltītu bibliotēkas 80 gadu jubilejas pasākumam, kurā bibliotēkas vadītāja pastāstīja par bibliotēkas vēsturi, ar savu lasīšanas pieredzi dalījās bibliotēkas gan mazie, gan lielie lasītāji.

5.4 BIBLIOMĀTS (GRĀMATU PAKOMĀTI)

PGB struktūrvienībām nav bibliomātu, bet Preiļu novada lasītājiem (lai izņemtu izdevumus no PGB krājuma) un PGB struktūrvienību darbiniekiem ir iespēja izmantot PGB bibliomātu.

5.5 SABIEDRĪBAS, LASĪTĀJU VIEDOKĻA IZZINĀŠANA PAR BIBLIOTĒKAS DARBA KVALITĀTI, TO REZULTĀTI

Pārsvarā apmeklētāju viedoklis par bibliotēku darba kvalitāti tika noskaidrots mutiski aptaujājot apmeklētājus. Lai uzklausītu lietotāju vēlmes un iesaistītu bibliotēkas pakalpojumu attīstībā, visās PGB struktūrvienībās ir iekārtota lasītāju atsauksmju un ierosinājumu grāmata.

PGB struktūrvienībās apmeklētāju viedoklis (aptaujājot individuāli) tiek ņemts par pamatu periodisko izdevumu iegādei un jauno grāmatu izvēlei, vadoties pēc pārrunām ar lasītājiem, ievērojot viņu intereses.

Par valsts, pašvaldību iestāžu un organizāciju rīkotajām aptaujām iedzīvotājiem informācija tiek nodota gan klātienē, gan digitālajā vidē (bibliotēkas lapā sociālajos tīklos). Pārskata periodā bibliotēkas piedalījās Preiļu novada pašvaldības rīkotajā aptaujā "Aptauja par Preiļu novada pašvaldības pakalpojumu pieejamību un kvalitāti 2024" u.c.

Bibliotēku nedēļas laikā tika veikta "Aptauja par **Aglonas** bibliotēkas pakalpojumu kvalitāti". Aptaujā piedalījās 62 respondenti. Lai bibliotēka būtu pievilcīga jauniešiem, jārīko kvestus, tikšanās ar literātiem, mūziķiem, ceļotājiem. 77 % aptaujāto ir apmeklējuši rīkotos pasākumus un ar to tematiku ir apmierināti. 81 % respondentu iegūst informāciju par bibliotēkas aktualitātēm Facebook bibliotēkas lapā, 77 % arī no bibliotēkas darbiniekiem.

5.6 ĀRĒJIE PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS PUNKTI/ VIETAS

Aglonas bibliotēkai ir 4 ārējie apkalpošanas punkti:

- Sociālās aprūpes centrs "Aglona" - 1x mēnesī. Centra iemītnieki var saņemt jaunus izdevumus un nodot iepriekšējos, var izteikt savas vēlmes. Jāpiebilst, ka mainījies ir iemītnieku kontingents (vairāk ir gulošu pacientu, kas nelasa), tāpēc bibliotēkas pakalpojumu izmantotāju skaits ir samazinājies.
- Aglonas katoļu ģimnāzija – 1x mēnesī. Pakalpojumus izmanto gandrīz visi skolēni un skolotāji. Tiek sagatavots literatūras klāsts par dažādām aktuālām tēmām, notikumiem. Rīkojam nelielus pasākumus uz vietas, piemēram Latvijas dzimšanas dienā, pirms Ziemassvētkiem.
- Aglonas pirmskolas izglītības iestāde – 2x mēnesī. Apkalpojumu uzsākts pēc šīs iestādes skolotāju lūguma. Pakalpojumu izmanto tie bērni, kuru vecāki uzrakstīja galvojuma iesniegumu, kā arī iestādes skolotājas un citi darbinieki. Rīkojam pārrunas ar bērniem, tematiskus pasākumus par dažādām tēmām, kuras saskaņojam ar skolotājiem.
- Sociālā māja Jaunaglonā – 1x mēnesī. Iedzīvotāju skaits, kuri izmanto pakalpojumu – 15. Lielākoties izniegums ir krievu valodā. Sadarbība uzsākusies 2025. gadā.

Smelteru bibliotēkas vadītāja vienu reizi nedēļā izsniedz un apmaina grāmatas no automašīnas – ciematā "Pieniņi", kur ar 2022. gada 1. janvāri tika likvidēta Pieniņu bibliotēka. Pieniņos pārsvarā dzīvo seniori, kuriem līdz tuvākajai (8 km) Smelteru bibliotēkai nokļūt ir sarežģīti.

Vārkavas bibliotēkas vadītāja uz apkalpošanas punktu "Zaķīši" (Vārkavas pagasta Piliškās, 10 km attālumā no Vārkavas bibliotēkas) dodas vienu reizi mēnesī – pēc pieprasījuma, kur lasītāji var saņemt iespieddarbus un veikt jaunu pieprasījumu. Saziņa un iespieddarbu pieprasījums notiek arī telefoniski.

5.7 BIBLIOTĒKAS PIEEJAMĪBA UN PAKALPOJUMI PERSONĀM AR ĪPAŠĀM VAJADZĪBĀM

Aglonas, Aizkalnes, Ārdavas, Kastīres, Riebiņu, Rožkalnu, Rušonas, Silajāņu, Sīļukalna, Smelteru, Upmalas, Vanagu un **Vārkavas** bibliotēkas atrodas ēkas pirmajā stāvā. **Galēnu, Pelēču, Saunas** un **Stabulnieku** bibliotēkas atrodas ēkas 2. stāvā.

Sīļukalna bibliotēku apmeklē trīs lasītāji, kuri pārvietojas ar palīgierīču palīdzību. Bibliotēkas apmeklētāju skaitā ir arī viens kurlmēms jaunietis, kurš izmanto datoru un bibliotēkas datu bāzes - sazināšanās notiek ar mammas palīdzību.

Pakalpojumu "Lasītāju apkalpošana dzīvesvietā" **Aglonas** bibliotēka nodrošina 6 lasītājiem, **Aizkalnes** bibliotēka – 3 lasītājiem, **Galēnu** bibliotēka – 6 lasītājiem, **Kastīres** bibliotēka – 5 lasītājiem, **Pelēču** bibliotēka – 3 lasītājiem, **Riebiņu** bibliotēka – 12 lasītājiem, **Rožkalnu** bibliotēka – 3 lasītājam, **Rušonas** bibliotēka – 3 lasītājiem, **Saunas** bibliotēka – 3 lasītājiem, **Silajāņu** bibliotēka – 1 lasītājam, **Sīļukalna** bibliotēka – 1 lasītājam, **Smelteru** bibliotēka – 3 lasītājiem, **Stabulnieku** bibliotēka – 1 lasītājam, **Upmalas** bibliotēka – 5 lasītājiem. Lasītāji tiek apkalpoti pēc nepieciešamības, vidēji reizi mēnesī. Ir lietotāji, kuriem grāmatas tiek piegādātas ar uzticamu kaimiņu vai radu starpniecību.

5.8 PIELĀGOTĀS LITERATŪRAS PAKALPOJUMS REĢIONĀ

30. maija metodiskās dienas seminārā Latvijas Neredzīgo bibliotēka tiešsaistē informēja par sadarbības un pakalpojumu iespējām struktūrvienību darbiniekus, jo 2025. gada sākumā tika noslēgts sadarbības līgums ar Preiļu Galveno bibliotēku un regulāri tiek piegādātas kopas ar literatūru lieldrukā un audioformā.

SBA kārtā PGB saņēmusi 75 izdevumus: piecas grāmatas palielinātajā drukā no Rēzeknes Centrālās bibliotēkas filiāles "Rēzeknes Pielāgotās literatūras bibliotēka - informācijas centrs", 67 pielāgotās literatūras vienības no Latvijas Neredzīgo bibliotēku un trīs grāmatas no LNB. **Vārkavas** bibliotēkas vadītāja savam lasītājam bija nogādājusi palielinātajā drukā Zanes Daudziņas "Bērnudienas komunālijā" un mazmeita no PGB savai vecmammai uz Silajāņiem lasīšanai izvēlējās Dž. Šteinbergas "Lasītāja" un Viktora Lapčenoka "Dziesmas bruņinieks".

Upmalas bibliotēka iegādājusies grāmatas vieglajā valodā, kas izsniegtas Vārkavas pamatskolas skolēniem. Grāmatas iegādātas bērniem ar lasīšanas grūtībām, lai palīdzētu uzlabot lasīšanas prasmes.

5.9 PAKALPOJUMI UN PASĀKUMI ATSEVIŠĶĀM LASĪTĀJU MĒRĶGRUPĀM VAI INTEREŠU GRUPĀM

Ārdavas bibliotēkā pārskata periodā notikušas 6 radošās nodarbības, tajā skaitā arī piedāvātas no Preiļu novada izglītības pārvaldes, piemēram, meistarklase "Eko produkti veselībai" (skat. 5.3.att.). Pasākuma laikā gūtas jaunas zināšanas kā no dabas produktiem pagatavot veselīgu egļu skuju pesto un skuju dzērienu, kas stiprina imunitāti - produkti garšīgi, aromātiski un veselīgi. Tika uzzināts arī par citiem augiem, kurus ir iespējams vākt un gatavot veselīgus dzērienus, smērītes un daudz ko citu.

5.3. att. "Riebiņu bibliotēkas virtuālās izstādes"

Pārskata periodā **Riebiņu** bibliotēkā notika divas ceļotāju klubiņa tikšanās. Pirmajā tikšanās reizē "Filipīnu salu stāsti" dalībnieki devās izzinošā ceļojumā uz Filipīnām, iepazīstot valsts kultūru, dabu un ceļošanas pieredzi. Otrajā tikšanās reizē "Kalnu miglā un rīsu laukos. Tālās zemes stāsti: Ziemeļvjetnama" uzmanības centrā bija Vjetnama, kuras laikā klausītāji uzzināja par valsts vēsturi, tradīcijām un iespaidiem no ceļojuma.

5. decembrī **Vārkavas** bibliotēkā norisinājās radošā "Skrubīšu meistarklase" kopā ar uzņēmumu "Rasa Botanicals". Meistarklases dalībnieki radīja savu unikālo ķermeņa skrubi no jūras sāls, kombinējot to ar izvēlētiem augiem un aromātiem. Dalībnieki iepazinās ar uzņēmuma darbību un tā produkciju, kā arī ieguva daudz vērtīgu padomu par ādas kopšanas rituāliem un vispārējās labsajūtas uzlabošanu, izmantojot dabīgus Latvijas augu ekstraktus. Pasākuma dalībnieku skaitā bija ne tikai vietējie iedzīvotāji, bet arī viesi no Preiļiem un blakus ciematiem.

Iesākot 2025. gada pasākumus, **Saunas** bibliotēkas apmeklētāji vēlējās kaut ko gaišu, saulainu, jo iepriekšējā gada nogalē un līdz pat februāra vidum saule mūs nelutināja, tāpēc tika noorganizēts muzikāli tematisks pasākums "Madaras Keivomeges Saules tautas dziesmas" (skat. 5.4.att.). Madara ir spēka dziesmu zinātāja un dziedātāja, nodarbojas ar hercterapiju. Klausījāmies, baudījām balss un

dažādu tautas instrumentu saspēli. Izdevās mediatīvs, dvēselisks priekšnesums, kuru apmeklēja ne tikai vietējie iedzīvotāji, bet bija ieradušies apmeklētāji no Preiļiem.

5.4.att. "Muzikāli tematisks pasākums "Madaras Keivomeges Saules tautas dziesmas"")

5.10 CIKLA "LATVIEŠU GRĀMATAI 500" NORISES

PGB struktūrvienības ar dažādām izstādēm un pasākumiem atzīmēja cikla "Latviešu grāmatai 500" 2025. gada tēmu "Pirmajai grāmatai latviešu valodā 500".

Bibliotekāriem un bibliotēku lietotājiem bija iespēja iesaistīties:

- vēsturiskā akcijā "Mans grāmatplaukts" *(atsūtīt fotogrāfiju, kurā esat redzams Jūs un Jūsu grāmatplaukts)* – piedalījās **Riebiņu** un **Rožkalnu** bibliotēka, **Pelēču** un **Aglonas** bibliotēkas lasītāji*;*
- akcijā "Latviešu grāmatas piecsimtgadē uzdāvini savu īpašo grāmatu LNB Tautas Grāmatu plauktam!" *(nosūtīt vienu jums īpaši svarīgu grāmatu ar personīgu ierakstu nākamajam lasītājam kā dāvinājumu Tautas grāmatu plauktam Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, nodrošinot tai mūžīgu glabāšanu);*
- akcijā "Bērniem radīt savu pirmo grāmatu un piedalīties "Latviešu grāmatai 500" Jauno grāmatnieku izstādē" *(nosūtīt bērnu pašu radītas grāmatas par pašam autoram svarīgu tematu).*

Visās bibliotēkās tika organizētas dažnedažādas izstādes, piemēram, **Aizkalnes** bibliotēkā izstāde "Grāmatniekam Antonam Dzenim - 135" iepazīstināja ar grāmatnieku Antonu Dzeni, kura grāmatās atrodamas vēsturiskas ziņas par bijušo Jasmuižas pagastu, izstāde "Latgaliešu fabulas un anekdotes" atklāja vairāku nedaudz piemirstu šī žanra autoru vārdus, kuri nākuši no Latgales.

Latviešu grāmatas 500 gadu svinību kulminācijas pasākumā "Cauri tumsai ar grāmatu" 8. novembrī uzstājās **Kastīres** bibliotēkas vadītāja cēlienā "Politiskās ziņas" ar tematu "Iedzīvotāju konsultatīvās padomes, kuras pulcējas uz sēdēm bibliotēkā" (skat.5.5.att.).

5.5. att. "Kastīres bibliotēkas prezentācija 8. novembra pasākumā - tiešsaistē"

Aglonas bibliotēkā norisinājās pasākums – diskusija "Dzimtā valoda šodien: identitātes enkurs un svešvalodu vēji", lai apzinātos valodas nozīmi mūsu identitātē un kultūrā, kur grāmata ieņem svarīgu vietu, kuru vadīja Dr. philol. doc. Antra Kļavinska, RTA Reģionālistikas zinātniskā institūta vadošā pētniece. Diskusijā piedalījās Aglonas vidusskolas 7. un 9. klase un skolotāji (skat.5.6.att.).

5.6.att. "Diskusija par dzimto valodu Aglonas bibliotēkā"

Izstāžu cikla "Latviešu grāmatai 500" ietvaros **Sīļukalna** bibliotēkā tika rīkota Ziemassvētku un Jaunā gada apsveikuma kartīšu izstāde "Kad sveiciens ceļoja pa pastu" (skat.5.7.att.), kas aktualizēja rakstītā sveiciena nozīmi laikā, kad tas bija viens no būtiskākajiem saziņas veidiem. Izstāde atklāja, cik nozīmīga kādreiz bija apsveikuma kartītes nosūtīšana un saņemšana – kā personisks uzmanības apliecinājums, ģimenes un draugu saiknes uzturēšana un svētku gaidīšanas sastāvdaļa. Ekspozīcijā bija aplūkojamas gandrīz 300 kartītes, kas saņemtas laika posmā no 1961. gada līdz mūsdienām, ļaujot izsekot gan vizuālajām pārmaiņām, gan tradīciju nepārtrauktībai. Uzklausot apmeklētājus, kuri aplūkoja šo izstādi tika secināts, ka bibliotēka, apkopojot, saglabājot un eksponējot šos materiālus, pilda nozīmīgu lomu vietējās kultūrvēsturiskās atmiņas saglabāšanā un tā pieejamības nodrošināšanai sabiedrībai. Izstāde ļoti patika apmeklētājiem un tika nolemts pagarināt izstādes apskatīšanas laiku.

5.7.att. "Izstādes "Kad sveiciens ceļoja pa pastu" ekspozīcija Sīļukalna bibliotēkā"

Stabulnieku bibliotēkā novadniece Amanda Anusāne lika aizdomāties par paaudžu maiņu un vecvecāku, īpaši vecmāmiņas, nenovērtējamo lomu un dzimtā pagasta iedzīvotājiem savu fotoizstādi *"Baba, kuru škārsteikla bārni vaira napīdzeivuos"* (tika atklāta, sagaidot 1. oktobri – Starptautisko senioru dienu) ļāva aplūkot visilgāk – no septembra līdz novembrim. Dzeju dienu pasākumā izstādei bija ierādīta centrālā vieta, lai jaunā, digitālā paaudze šādu fenomenu varētu pa īstam novērtēt un atcerēties. Amandas uzņemtās melnbaltās fotogrāfijas te bija iespējams salīdzināt ar mākslīgā intelekta radītajām. Tas bija kas jauns un līdz šim neredzēts, tāpēc izraisīja apmeklētājos lielu interesi.

Pārskata periodā **Upmalas** bibliotēkas galvenā aktivitāte bija dalība LNB Letonikas un Baltijas centra, sadarbībā ar Bibliotēku attīstības centru, no 2025. gada 15. janvāra līdz 23. oktobrim izsludinātajā rakstu konkursā "Bibliotēka muižā". Šis raksts bija viens no lasītākajiem visu 13 stāstu konkursā, lasījumu skaits – 802, bet klikšķu skaits 2755, kas bija otrs lielākais starp konkursantiem (skat.5.8.att.).

5.8.att. "Upmalas bibliotēkas dalība rakstu konkursā "Bibliotēka muižā""

Vārkavas bibliotēkā pārskata periodā tika īstenota izstāde "Senās grāmatas stāsts...", kas bibliotēkā bija skatāma no 22. aprīļa līdz 7. maijam. Izstādīto grāmatu izdošanas laiks - no 19.gadsimta 90. gadiem līdz 20. gadsimta 80. gadiem. Vissenākā izstādes grāmata izdota 1890.gadā. Grāmatas izstādei no saviem grāmatu plauktiem atvēlēja Vārkavas pagasta iedzīvotāji, Preiļu Galvenā bibliotēka un Vārkavas novadpētniecības muzejs (eksponēto izdevumu skaits – 36).

5.11 UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS DARBS

2025. gadā datorpakalpojumus ir izmantojuši 17,5% no bibliotēku apmeklētājiem (587 lietotāji 5850 reizes) 2024. gadā 630 lietotāji datoru ir izmantojuši 6 141 reizes, 2023. gadā 604 apmeklētāji 5 465 reizes, 2022. gadā 610 datorlietotāji, 4 413 izmantošanas reizes (plašāk 3.3. nodaļā).

Kopumā pārskata periodā PGB struktūrvienības sniedza 1 217 uzziņas *(2024. gadā tās bija 1 205, 2023. gadā - 1 785, 2022. gadā – 1 844 uzziņas).*

Tiek sniegtas konsultācijas darbam ar abonētajām datubāzēm un bibliogrāfiskajiem resursiem. Bibliotēkas ikdiena nav iedomājama bez digitālajiem resursiem un komunikācijas digitālajā vidē. Jaunu e-pakalpojumu apgūšana ir kļuvusi par dažādās sfērās nodarbināto ikdienas vajadzību. Palielinājusies interese, kā autorizēties e-vidē lietotāju kontos ar elektroniskās identifikācijas līdzekļiem, piemēram, eID karti, kā uzstādīt sev ērtāko identifikācijas līdzekli savā viedierīcē un turpmāk rīkoties ar karšu lasītāju un eParakstītājs u.c.

Uzziņu un konsultāciju sniegšanas darbs bibliotekāram reizēm var būt arī kā izaicinājums, jo, lai spētu nodrošināt kvalitatīvu uzziņu un konsultāciju izpildi, darbiniekam jāprot orientēties gandrīz visas nozarēs, pārzināt jaunākās tehnoloģijas un neapmulst dažādo jautājumu izzināšanā.

Pārskata periodā bibliotēkas sniegušas palīdzību dokumentu rakstīšanā, teksta rediģēšanā, noformēšanā, izdrukāšanā, pārsūtīšanā elektroniskajā formā, izdruku veikšanā no e-pastiem u.c. avotiem, failu saglabāšanā datu nesējos, dokumentu skenēšanā un tālāk nosūtīšanā.

Bibliotekārie darbinieki apmāca visu vecumu lietotājus informācijpratībā un atbilstošu tehnoloģiju izmantošanā. Bibliotēkas bieži apmeklē bezdarbnieki, seniori, lauksaimnieki u.c., kuriem ir jāpalīdz atrast vajadzīgo informāciju, konsultēt par piemērotākā informācijas avota izvēli. Bibliotēkas darbinieki uzmanību velta iedzīvotāju apmācībai darbam ar datoru un internetu: veic individuālo apmācību, palīdz izveidot e-pastu, konsultē dažādos jautājumos, kas saistīti ar i-banku, e-parakstu, gada deklarācijām u.c.

Iedzīvotāji jau gadiem tiek skubināti vairot savu digitālo kompetenci, apgādāties ar noderīgu datoraprīkojumu, un būt medijpratīgiem. Neraugoties uz to, vēl joprojām vieni un tie paši pusmūža cilvēki nāk pēc palīdzības it kā nesarežģītos jautājumos, jo pietrūkst noturīgas motivācijas to darīt patstāvīgi. Vietējā kopienā ir ievērojams senioru īpatsvars, tāpat bibliotēkā pēc palīdzības griežas sociāli mazaizsargāto grupu pārstāvji.

Silajāņu bibliotēkā iedzīvotājiem tika sniegtas konsultācijas par Preiļu novada līdzdalības budžeta balsojumu, kas norisinājās vienotajā platformā GeoLatvija no 9. līdz 23.decembrim, jo viens no iesniegtajiem projekta pieteikumiem bija sakopšanas aktivitātes īstenošana Silajāņu pagasta kapsētās.

5.12 BIBLIOTĒKAS IZGLĪTOJOŠĀ DARBĪBA

Bibliotēkas konsultēja apmeklētājus e-pakalpojumu izmantošanā un popularizēja saziņu ar valsts un pašvaldību institūcijām elektroniskajā vidē. Bibliotēkās pieejams Preiļu novada pašvaldības informatīvais izdevums "Preiļu novada vēstis", reģionālais laikraksts "Vietējā Latgales avīze" un informatīvais stends ar pašvaldības sagatavoto informāciju un bibliotēkas piedāvājumu, un teritorijā esošajām citām iestādēm (nevalstiskajām biedrībām, izglītības iestādēm, pagasta pārvaldēm u.c.).

Bibliotekāres secinājušas, ka personas pusmūžā, kuras nemāk apieties ar viedierīcēm, tomēr mēdz nonākt dzīves situācijas, kurās vajag apliecināt savu identitāti un saņemt e-pakalpojumu. Diemžēl šīs personas ir nostādītas nevienlīdzīgā situācijā, jo pakalpojumu sniedzēji no viņiem distancējušies un klātienē sasniedzami vien reģiona lielākajās pilsētās (Preiļu novadam tuvākās – Daugavpils, Jēkabpils, Rēzekne, Madona). Pavasarī iedzīvotāji bibliotēkās rosīgi aizpilda gada ienākumu deklarācijas un pievieno attaisnotos izdevumus.

Bibliotēkā jebkura pasākuma, izstādes vai citas aktivitātes viens no mērķiem ir izglītošana.

Aglonas bibliotēkā 2025. gadā notika 3 izglītojošas lekcijas pieaugušajiem un jauniešiem:

- "Kā mākslīgais intelekts maina mūsu pasauli" (lektore: Aglonas vidusskolas informātikas skolotāja Karīna Vetoškina). Lektore runāja par mākslīgā intelekta izmantošanu, pieskārās arī riskiem, kas saistīti ar MI.
- "Kā dzīvoja un saimniekoja mūsu senči jeb dzīve sādžā" (lektors: Dr. hist., asoc. Prof. Vladislavs Malahovskis). Interesanto lekciju klausījās dažāda vecuma apmeklētāji, gan pieaugušie, gan jaunieši.
- "Kļūsti par naudas pratēju!" (Preiļu novada izglītības pārvaldes piedāvātā pieaugušo izglītības diena). Apmeklētāji ieguva jaunas zināšanas par finanšu jautājumiem, par to, kā gudri pārvaldīt naudas līdzekļus, kā veidojas pensija utt. Lektore pieskārās arī jautājumiem par finanšu krāpniecības veidiem un kā šādus krāpniecības veidus atpazīt.

Nav noslēpums, ka katrā latvietī mīt dārznieks un dzīvojot Latvijā, ir pašsaprotami iziet dārzā, saplūkt dilles, ēst ogas no krūma un rudenī piedalīties kartupeļu talkās, jo latvietis ar savu darba tikumu dārzu ierīkos jebkur. Vai ir iespējams izveidot savu sapņu dārzu, kurā varam atpūsties, nevis nemitīgi ravēt, stādīt un pārstādīt? Atbildes uz šiem jautājumiem varēja rast pavasara seminārlekcijā "Permakultūras dārza ierīkošanas un kopšanas metodes" **Saunas** bibliotēkā, ko vadīja Latvijā pazīstamā dārzniece Daina Zvejsalniece no Rogovkas un vietējā dārzniece Sanita Anspoka, kura prot izaudzēt gardākos un saldākos

arbūzus (skat. 5.9.att.). Priecēja tas, ka pasākums bija ieinteresējis ne tikai vietējos pagasta iedzīvotājus, bet bija arī apmeklētāji no Līvānu novada, no Maltas.

5.9. att. "Seminārlekcija "Permakultūras dārza ierīkošanas un kopšanas metodes""

5.13 MEDIJPRATĪBA

Attīstot medijpratību, tiek veicināti labvēlīgi apstākļi ne tikai intelektuālajai, bet arī radošajai attīstībai.

20. martā sadarbībā ar Aglonas vidusskolu **Kastīres** bibliotēkā viesojās programmatūras inženieris Artis Cveks, lai aizraujošā un saprotamā veidā iepazīstinātu skolēnus un skolotājus ar programmēšanas pasauli. Uz šo tikšanos ieradās Aglonas vidusskolas 10. klases skolēni, kuri apgūst programmēšanu, atbilstoši Skola 2030 mācību programmai un skolotāja Aija, kā arī vietējie jaunieši. Arī dažas mammas izrādīja vēlēšanos noskatīties šo prezentāciju. Klausītāji uzzināja, cik nozīmīga loma programmēšanai ir mūsu ikdienā – sākot no viedtālruņiem un mājaslapām līdz pat rūpnīcu automatizācijai un mākslīgajam intelektam. Saprotamā veidā tika izskaidrots kā cilvēki "sarunājas" ar datoriem, dodot tiem precīzas komandas. Klausītāji iepazinās ar dažādām programmēšanas valodām. Demonstrācijas laikā varēja redzēt kodu darbībā, saprotot, kā no vienkāršām rindiņām veidojas programmas. Noslēgumā klausītāji piedalījās viktorīnā, lai pārbaudītu savas iegūtās zināšanas, un, protams, tika noskaidrots uzvarētājs.

Kastīres bibliotēkā uz "Drošāka interneta diena" pasākumu ieradās Aglonas vidusskolas mācību vieta Rušona 3.-4. klases skolēni un skolotāja Inta. Skolēniem rotaļu formā tika piedāvāts kļūt par detektīviem un izmeklēt lietu, kas saistīta ar interneta izmantošanu. Tika izveidots saraksts "Ar kādu informāciju ir droši dalīties tīmeklī?", kura rezultātā skolēni uzzināja, kas ir digitālā pēda, kā tā veidojas un to pasargāt. Dalībnieki izspēlēja spēli "Droši! Vai tomēr nē?". Varēja saprast, ka bērniem visvairāk patika aktivitāte, kur katrs pāris ir pārstāvis no detektīvu aģentūras, kas meklē nozīmīgu informāciju par zilonīti Lielisko un pelīti Pelēko. Skolēni saņēma Darba lapu "Detektīvu piezīmes", ko vajadzēja aizpildīt. Bibliotēkas telpā pie sienām bija izliktas norādes, kas padarīja detektīvu darbu aizraujošāku (skat. 5.10. att.).

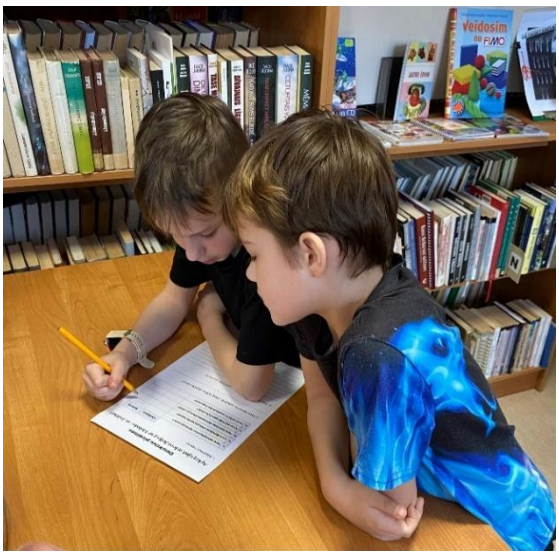

5.10. att. ““Drošāka interneta diena” Kastīres bibliotēkā”

Pārskata periodā **Riebiņu** bibliotēkā notika divi medijpratības pasākumi pieaugušajiem bibliotēkas lietotājiem. Atzīmējot Vispasaules drošāka interneta dienu, notika pasākums senioriem “Satiekamies drošā internetā”, kuru vadīja IT speciālists Jānis Čižiks. Digitālās nedēļas ietvaros notika Preiļu Izglītības pārvaldes piedāvātās Pieaugušo izglītības dienas pasākums senioriem un citiem interesentiem “Kļūsti par naudas pratēju”, kuru vadīja finanšu analītiķe Jolanta Gžibovska.

Riebiņu bibliotēkā, medijpratības un informācijpratības nedēļas ietvaros, 8. klases skolēni piedalījās izzinošā pasākuma “Medijpratējs” “Plickers” gudrajā viktorīnā. Skolēni atbildēja uz jautājumiem, izmantojot sagatavotus QR kodus, kuriem katra šķautne atbilst noteiktajai atbildei. Viktorīnas vadītājs skenē QR kodus, tādā veidā “nolasot” pareizos un nepareizos atbilžu variantus.

Sīļukalna bibliotēkā pārskata periodā individuālu sarunu laikā tika palīdzēts lietotājiem attīstīt prasmes kritiski izvērtēt informāciju, atpazīt dezinformāciju un droši orientēties digitālajā vidē. Tika skaidrota viltus ziņu un dezinformācijas atpazīšana, jo bija gadījumi, kad iedzīvotāji īsziņās saņēmuši it kā ziņas no CSDD par satiksmes noteikumu pārkāpumiem un uzlikto soda naudu. Tāpat tika skaidrota viltus informācija par it kā milzu atlaidēm interneta veikalos un ziņu portālos.

2025.gadā **Upmalas** bibliotēkā noorganizēta lekcija, kurā par drošību internetā un krāpniekiem, to atpazīšanu stāstīja Valsts policijas pārstāves no Rēzeknes – par to, kā izvairīties no dažāda veida krāpniekiem un par CERT.lv izstrādāto programmu krāpnieku atpazīšanai telefonos.

5.14 MĀKSLĪGĀ INTELEKTA (MI) IZMANTOŠANA BIBLIOTĒKAS DARBĀ

Bibliotēkas darbā tiek izmantoti mūsdienīgi digitālie risinājumi, tostarp ar mākslīgā intelekta elementiem aprīkoti tiešsaistes rīki, lai uzlabotu pakalpojumu kvalitāti un darba efektivitāti, piemēram, Canva, Chatgpt. Šie rīki tiek izmantoti kā palīglīdzekļi informācijas meklēšanā, tematisko materiālu

sagatavošanā, vienlaikus saglabājot bibliotekāra profesionālo atbildību par sniegtās informācijas saturu un precizitāti.

Netiek apstrādāti sensitīvi personas dati, un MI tehnoloģijas netiek izmantotas, lai aizstātu cilvēka spriedumu vai profesionālo kompetenci. Digitālo rīku izmantošana tiek regulāri izvērtēta, lai nodrošinātu to atbilstību bibliotēkas misijai, kā arī lai veicinātu atbildīgu un pārdomātu tehnoloģiju pielietojumu.

Kastīres bibliotēkas vadītāja atzīst: "MI palīdz pat dažādu komunikācijas materiālu izstrādei un, galvenais, ka taupa laiku. Konkrēti savā darbā reizēm izmantoju gemini un dream.ai".

Riebiņu bibliotēka min piemēru, ka Skolēnu vasaras brīvlaikā norisinājās tematiska pēcpusdiena "Krustvārdu spēles" un to sagatavošanai tika izmantots MI, kas jūtami atviegloja darbu.

Sīļukalna bibliotēka min: "MI bija noderīgs palīgs idejām radošajām darbnīcām kopā ar pirmsskolas grupiņu un aktivitātēm brīvā laika pavadīšanā. Tas lika arī kritiski domāt par sniegto informāciju, jo ne viss, ko MI piedāvāja bija realizējams."

5.15 ELEKTRONISKAIS KATALOGS KĀ PAKALPOJUMS

Preiļu reģiona bibliotēku elektroniskais kopkatalogs ietver informāciju par PGB, 17 tās struktūrvienību, vienas profesionālās izglītības iestādes, vienas profesionālās ievirzes izglītības iestādes un septiņu vispārējās izglītības iestāžu bibliotēku krājumā esošajiem informācijas resursiem, par to atrašanās vietu un pieejamību (skatīt 5.2.tabulu).

5.2. tabula "BIS ALISE izmantošana"

Iestāde	**Bibliotēku skaits**	**Cik bibliotēkas strādā ar BIS ALISE un ALISE-i**	**Strādā ar moduļiem**			**Pasūtīts (Web) eksemplāru (2025)**
			Cirkulācija	**SBA**	**Komplektēšana**	
PGB	1	1	1	1	1	992
Preiļu novada publiskās bibliotēkas	17	17	17	17	17	
Preiļu novada izglītības	9	9	7	3	7	

iestāžu bibliotēkas						

Pārskata gadā rediģēti 8209 lietotāju dati (t.sk. PGB 3658). No BIS Alise lasītāju reģistra dzēsti 656 lasītāju dati (t.sk. PGB 564). No lasītāju reģistra dzēstie lasītāji Preiļu novada bibliotēkas nebija apmeklējuši kopš 2019. gada. Preiļu reģiona bibliotēku elektroniskais kopkatalogs ir pieejams ikvienam lietotājam lietošanai no dažādām mobilām ierīcēm. Lasītājiem, kas reģistrējušies bibliotēkā un ieguvuši autorizācijas datus, katalogā iespējams veikt izdevumu rezervēšanu (pasūtīšanu) termiņa pagarināšanu, redzēt savus datus par izsniegtajiem un pasūtītajiem izdevumiem, veidot savu vēlmju sarakstu, atstāt vērtējumu par izlasītajiem izdevumiem u.c. Autorizēto lietotāju statistika vērojama 5.3. tabulā.

5.3. tabula "PGB struktūrvienību autorizētie lietotāji"

	2023	2024	2025
Aktīvie lietotāji kopā	3 006	3 084	3 116
Autorizētie lietotāji kopā	305	420	441
Autorizētie lietotāji pārskata periodā	99	143	71

5.16 IEKŠZEMES UN STARPTAUTISKAIS SBA

Lai apmierinātu lietotāju pieprasījumus, PGB un PGB struktūrvienības savā starpā aktīvi izmanto starpbibliotēku abonementa (SBA) iespējas SBA statistika vērojama 5.4. tabulā.

5.4. tabula "PGB struktūrvienību SBA rādītāji"

SBA	2023	2024	2025
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	528	678	671
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits	232	301	349
No Latvijas Neredzīgo bibliotēkas saņemtās pielāgotās literatūras skaits	0	0	0

SBA pārsvarā tika izmantots, lai piedāvātu literatūru krievu valodā lasošajiem apmeklētājiem, nepieciešamo nozaru literatūru, daiļliteratūru latviešu valodā. Struktūrvienības izpalīdz gan viena otrai, gan PGB ar obligātās literatūras nodrošināšanu skolēniem vasaras brīvlaikā. 2025. gadā aktīvākās SBA izmantotājas bija **Stabulnieku** bibliotēka (124 sūtījumi), **Galēnu** bibliotēka (116 sūtījumi), **Vārkavas** bibliotēka (72 sūtījumi), **Sīļukalna** bibliotēka (64 sūtījumi). Starptautiskais SBA netika pieprasīts.

5.17 PROBLĒMAS UN RISINĀJUMI BIBLIOTĒKAS PAKALPOJUMU UN PIEEJAMĪBAS JOMĀ

Bibliotēkas pasākumu organizēšanai un bibliotēku attīstībai vēlētos lielāku budžetu.

6. KRĀJUMS

Bibliotēku krājums nodrošina ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu nr. 4. "Kvalitatīva izglītība" un nr. 11. "Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas" sasniegšanu, jo tiek nodrošināta pieeja dažādiem materiāliem (grāmatas, e-resursi, audiovizuālie materiāli u.c.), t.sk. nodrošinot kultūras mantojuma saglabāšanu un pieejamību, piemēram, vēsturiskas kolekcijas, vietējo kopienu stāsti.

6.1 KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS POLITIKA UN ORGANIZĀCIJA

Krājuma komplektēšanas politikas dokuments aplūkojams 1. pielikumā.

6.2 KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

6.1. tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums EUR"

	2023	2024	2025
Pašvaldības finansējums krājuma komplektēšanai	38 889	40 556	44 074
t. sk. grāmatām	27 525	28 808	31 683
t. sk. periodiskajiem izdevumiem	11 202	11 748	12 391
Finansējums krājumam uz 1 iedz. reģionā	4,1	4,3	4,9
Finansējums krājuma komplektēšanai kopā	38 889	40 556	44 074

Ņemot vērā preču cenu sadārdzinājumu valstī, arī finansējums krājuma komplektēšanai ir augošs, bet par līdzvērtīgu summu nu ir iespējams iegādāties mazāku skaitu izdevumu nekā tas bija agrāk (skatīt 6.4. nodaļas 6.2. tabulu).

Periodiskie izdevumi abonēti "Latvijas Pasts", izmantojot atlaižu piedāvājumu "Laimīgajā nedēļā", tādējādi pasūtot tos izdevīgāk.

6.3 KRĀJUMA PĀRBAUDE (INVENTARIZĀCIJA)

2025. gadā krājuma inventarizācijas netika veiktas. Katra gada noslēgumā tiek veiktas pamatlīdzekļu inventāra inventarizācijas.

6.4 KRĀJUMA RĀDĪTĀJI

Gan grāmatu, gan periodisko izdevumu apgrozības tendence ir augoša, jo tiek strādāts pie krājuma kvalitātes, ir samazināts krājuma kopskaits.

6.2. tabula "PGB struktūrvienību krājuma rādītāji"

	2023	2024	2025	% salīdzinot ar iepr. gadu
Jaunieguvumi kopā	9 619	8 599	8 490	-11%; -1%
t. sk. grāmatas	4 001	3 174	3 322	-21%; +5%
t. sk. latviešu daiļliteratūra	1 486	1 208	1 260	-19%; +4%
t. sk. bērniem	1 251	1 110	1 072	-11%; -3%
Izslēgtie dokumenti	10 484	13 332	12 815	+27%; -4%
Krājuma kopskaits	115 685	111 257	107 236	-4%; -4%
Grāmatu krājuma apgrozība	0,58	0,59	0,61	+1,7%; +3,4%
Periodisko izdevumu apgrozība	2,1	2,3	2,5	+9%; +8,7%

Lai gan, kā redzams 6.1. tabulā (6.2. nodaļā), finansējums ar katru gadu ir audzis, bet Jaunieguvumu ir kļuvis mazāk, jo izdevumi ir kļuvuši dārgāki.

6.5 BIBLIOTĒKU KRĀJUMA VEIDOŠANA UN PAPILDINĀŠANA BĒRNU UN JAUNIEŠU LITERATŪRĀ

Jaunieguvumu proporcionalitāte, salīdzinot iegādāto bērnu un jauniešu literatūru pret pieaugušo, ir 12,6%, kas atbilst lasītāju aktivitātei, jo izsniegums bērniem un jauniešiem sastāda 13,8%.

6.3. tabula "PGB struktūrvienību Jaunieguvumi bērniem un jauniešiem"

	2023	2024	2025	% salīdzinot ar iepr. gadu
Jaunieguvumi	1 251	1 110	1 072	-11%; -3%
t.sk. spēles	57	92	62	+61%; -33%
Pašvaldības finansējums (EUR)	7 059	5 572	6 111	-23%; +9,7%

6.6 DATUBĀZES

Bibliotēku lietotājiem pieejama letonika, Lursoft laikrakstu bibliotēka News (skatīt 6.4. tabulu). Jāpiebilst, ka skolēniem bezmaksas piekļuve letonikai iegūstama caur www.e-klase.lv.

6.4. tabula "PGB struktūrvienībās pieejamo datubāzu izmantojums"

Dabubāze	2023	2024	2025
Letonika			
skatījumi	3 575	3 681	4 171
piekļuves sesiju skaits	1 327	2 094	1 896
News	2 283	2 277	2 111

Aktīvākie letonikas datubāzes izmantotāji pārskata periodā: **Riebiņu** bibliotēka – 1 302 (t.sk. 848 skatījumi un 454 sesijas), **Saunas** bibliotēka – 691, **Upmalas** bibliotēka – 672, **Rušonas** bibliotēka – 562, **Sīļukalna** bibliotēka – 511.

Aktīvākie Lursoft laikrakstu datubāzes "News" izmantotāji: **Sīļukalna** bibliotēka – 1298, **Aizkalnes** bibliotēka – 156, **Rožkalnu** bibliotēka – 152, **Aglonas** bibliotēka – 135, **Upmalas** bibliotēka – 101 ierakstu skatījums.

Sīļukalna bibliotēkas secinājumi: "Pārskata periodā joprojām saglabājas augsts Lursoft laikrakstu bibliotēkas News pielietojums. Latvijas Avīze – populārākais laikraksts, kuru lasa. Šo datu bāzi aktīvi izmanto 3 lasītāji, arī bibliotēkas vadītāja. Vēl populārs ir laikraksts "Latvijas Vēstnesis", Jēkabpils novada avīze", "Latgales Laiks" un žurnāls "Patiesā Dzīve".

Galēnu bibliotēka min, ka abonētās datubāzes noder arī uzziņu izpildei, piemēram, Lursoft Laikrakstu bibliotēkā "News" tika gūta informācija par ūdens filtrēšanu.

3td e-grāmatu bibliotēkas (www.3td.lv) statistika ir pieejama tikai par visu Preiļu novadu kopumā un 2025. gadā to izmantoja 19 lasītāji (Preiļu novadam ierindojoties 27. vietā no 34), kuriem izsniegums bija 212 e-grāmatas (Preiļu novadam ierindojoties 29. vietā no 34). 2024. gadā 29 lasītājiem izsniegums bija 126 e-grāmatas, tātad pārskata periodā e-grāmatu lasītāju bija mazāk, bet tie lasīja aktīvāk *(2023. gadā autorizētie lietotāji – 15, e-grāmatu bibliotēkas izsniegums – 219).*

6.7 KRĀJUMA UN DATUBĀZU POPULARIZĒŠANA

Krājuma popularizēšana

Krājuma popularizēšanai katru mēnesi tiek sagatavotas dažādas literārās izstādes. Bibliotēkās ir ierīkots atsevišķs plaukts jaunumiem vai arī jaunākās iegādātās grāmatas tiek izvietotas lietotājiem ērti apskatāmā vietā uz galda. Visi jaunieguvumi tiek reklamēti sociālajos tīklos. Seriālizdevumu popularizēšanai bibliotēkā ir izvietots abonētās preses saraksts un sociālajos tīklos tika publicēts abonētās preses saraksts. Bērnu literatūra tiek popularizēta tematiskajās un literārajās izstādēs, bibliotekārajās stundās.

Riebiņu bibliotēka, lai popularizētu bibliotēkā pieejamo daiļliteratūru un nozaru literatūru, reizi trijos mēnešos tika veidotas virtuālās izstādes "Lasītāju izvēle: populārākās grāmatas bibliotēkā" un ievietotas bibliotēkas sociālajā tīklā *Facebook* un tīmekļa vietnē Youtube.

Stabulnieku bibliotēkā krājuma popularizēšana notika arī "caur periodiku", proti, 27. marta skaistumkopšanas "seansa" sākumā dalībniecēm bija jāpiedalās konkursā – jāatpazīst slaveni latviešu aktieri, kuri savu lomu atveidošanai uz skatuves nogrimēti tik pamatīgi un meistarīgi, ka ir grūti atpazīstami. Secinājums visām viens – vairāk jāseko līdzi pašmāju aktieru gaitām uz skatuves. Vai arī, bibliotekāraprāt, jālasa arī bibliotēkas abonētie žurnāli "Ieva", "Pastaiga" un "Klubs", ne tikai "Privātā dzīve".

Stabulnieku bibliotēkā Ārijas Bečas krūzīšu kolekcijas izstādē "Laiks tējai", kur grāmatu apvienojums ar vienādā stilā veidotām krūzītēm, radīja mānīgu iespaidu, ka katrs šis trauku un grāmatu grupējums ir vienots veselums. Laikam tieši tāpēc apmeklētāji to nodēvēja par "servīžu istādi", kurā pavisam tātad bija deviņas "servīzes", tai skaitā trīs ar bērnu grāmatu krātuves izdevumu eksemplāriem (skat. 6.1.att.).

6.1.att. "Lasītājas krūzīšu + Stabulnieku bibliotēkas grāmatu izstāde"

Datubāzu popularizēšana

Informācija par bibliotēku abonētajām datu bāzēm (letonika un Lursoft laikrakstu bibliotēka "News") pieejama uz bibliotēku informatīvajiem stendiem. Saņemot kādas aktualitātes, informācija tiek ievietota arī bibliotēku sociālajos tīklos, tiek izmantota tematiskos pasākumos.

Novembrī patriotiskajās noskaņās **Riebiņu** bibliotēkai sadarbībā ar Riebiņu MJIC "Pakāpieni" norisinājās interaktīva spēle "Mana Latvija. Mana atbildība". Spēlē piedalījās Riebiņu pamatskolas 9. klases skolēni. Piedaloties "Goosechase" izaicinājumā, jaunieši pildīja uzdevumus, izmantojot Lursoft laikrakstu bibliotēku news.lv, datubāzi letonika un citus resursus.

6.8 PROGRAMMA "GRĀMATU IEPIRKUMS PUBLISKAJĀM BIBLIOTĒKĀM"

Lai veicinātu vietējo kopienu lasīšanas paradumus un nodrošinātu latviešu valodas ilgtspēju, tās pilnvērtīgu lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, LNB ar Latvijas Republikas Kultūras Ministrijas atbalstu īsteno programmu "Latviešu valodas stiprināšana caur lasītprasmi". Viena no programmas daļām ir "Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām", kuras ietvaros PGB struktūrvienības saņēmušas

241 eksemplāru par summu 2 830,51 EUR *(2024. gadā 246 eksemplārus par summu 2 851,60 EUR, 2023. gadā 260 eksemplārus par summu 2 894,75 EUR, 2022. gadā 453 eksemplārus par summu 4 737,49 EUR).*

Riebiņu bibliotēka piefiksējusi - pārskata periodā grāmatas no šī iepirkuma tika izsniegtas 14 reizes. Populārākās bija Ievas Veides "Piens un asinis" un bērniem - Rasas Bugavičutes - Pēces "Puksītis".

Bibliotēkas šos programmas jauunieguvumus reklamējušas savās facebook lapās. Programma ļāva apmierināt lietotāju vajadzības pēc kvalitatīvas literatūras.

6.9 DARBS AR PARĀDNIEKIEM

Pēc lietotāju lūguma tiek pagarināts izsniegto grāmatu termiņš (bieži vien telefoniski). Lietotājiem, kuri ilgstoši kavē izdevumu atdošanas termiņu, tiek atgādināts telefoniski vai tiekoties klātienē. Lasītājiem, kuri izmanto vairākas bibliotēkas, bibliotekāres pievērš uzmanību vai parādnieka saistības nokārtotas arī citās bibliotēkās.

Darbs ar parādniekiem tiek veikts regulāri: atgādinājumi tiek izsūtīti no BIS ALISE uz lietotāju e-pastiem, saziņa notiek arī sociālajos tīklos un telefoniski. Tādu lietotāju, kuri ilgstoši kavē nodošanas termiņu, nav daudz (lielākoties tie ir bērni un jaunieši vai tie lietotāji, kuri mainījuši dzīvesvietu, izbraukuši uz ārzemēm u.tml.,). Lietotāji, kuri kavē neilgu laiku, protams, ir vairāk, bet vairākkārtēju brīdinājumu rezultātā lielākā daļa tomēr atgriež bibliotēkā izņemtos materiālus.

6.10 AR BIBLIOTĒKAS KRĀJUMU SAISTĪTĀS PROBLĒMAS UN TO RISINĀJUMI, VAJADZĪBAS, GALVENIE SECINĀJUMI PĀRSKATA PERIODĀ

Bibliotēkās gadās sastapties ar lasītāju neakurātu attieksmi pret iespieddarbiem.

Krājuma papildināšanai bibliotēkas izmanto ne tikai pašvaldības piešķirto finansējumu, bet arī biedrību un lietotāju dāvinājumus, izmanto iepirkuma programmu iespējas.

7. DARBS AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

Bibliotēkas darbs ar bērniem un jauniešiem atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības 4. mērķim "Kvalitatīva izglītība", jo pasākumi un citas bibliotēkas aktivitātes ļauj bērniem un jauniešiem iemācīties kvalitatīvāk un interesantāk pavadīt laiku, attīstīt domāšanu, paplašināt redzesloku. Ienākot jaunajām informācijas tehnoloģijām bibliotēkā un sadzīvē kopumā, samazinās bērnu interese par lasīšanu, tāpēc jo vērtīgāka ir piedalīšanās lasīšanas veicināšanas programmās. Sadarbība ar skolām, kopīgi pasākumi, pretimnākoša un labvēlīga gaisotne bibliotēkā rada pastāvīgo apmeklētāju un draugu loku, bērns jūtas vajadzīgs, piederīgs.

7.1 DARBA AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM RAKSTUROJUMS UN VISPĀRĪGIE RĀDĪTĀJI

Darba ar bērniem un jauniešiem pamatrādītāji skatāmi 5.1. nodaļā, bet sīkāks analizējums 7.1.tabulā.

7.1. tabula "Darba ar bērniem un jauniešiem līdz 18 gadiem pamatrādītāji"

	2023	2024	2025	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits līdz 18 gadiem	849	856	884	+1%; +3%
Apmeklējums	15 028	13 527	13 416	-10%; -1%
Izsniegums bērniem un jauniešiem līdz 18	11 792	13 102	13 172	+11%; +0,5%
Izsniegums bērnu un jauniešu grāmatām	20 002	21 325	21 297	+7%; -0,1%

Pārskata periodā datu izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bijušas pavisam nelielas. Izsnieguma lielākais pieaugums bērnu un jauniešu grāmatām vērojams **Aglonas** bibliotēkā: + 1269 eksemplāri, pateicoties darbam ārējajos apkalpošanas punktos.

7.2 UZZIŅU DARBS, PAKALPOJUMI, PRASMJU UN IEMAŅU ATTĪSTĪŠANA, PASĀKUMI DAŽĀDĀM VECUMA GRUPĀM

Skolēni labprāt izmanto bibliotēkas pakalpojumus rakstot mācību projektus, referātus. Skolēniem nepieciešamības gadījumos tiek sniegta palīdzība atrast informāciju internetā, enciklopēdijās, datu bāzēs. Bērni un jaunieši bibliotēkā iegūst informācijas meklēšanas zināšanas un prasmes, piemēram, **Kastīres** bibliotēka atrodas Aglonas vidusskolas mācību vieta Rušona ēkā, kur pagarinātās dienas grupas kopš 2024. gadā vairs nepastāv un bērni līdz autobusa ierašanās brīdim laiku pavada bibliotēkā.

Pasākumi dažādām vecuma grupām

- **Pasākumi pirmsskolai**

Maijā, kopā ar Galēnu pamatskolas pirmskolas bērnu grupiņu "Lielie rūķīši" apmeklējot **Sīļukalna** bibliotēku, balstoties uz iepriekš bibliotēkā kopīgi izlasītājām grāmatām, tika noorganizēta mācību

ekskursija pie vietējās iedzīvotājas Valentīnas Opolās ģimenes, kur nodarbojas ar vistu, tītaru un aitu audzēšanu, un pie Ivetas Upenieces, kurai ir mazs ponijs. Ekskursija ļāva bērniem praksē iepazīt grāmatās aprakstīto lauku vidi un darbus, nostiprinot izlasītā izpratni, izziņas interesi un saikni starp grāmatu un reālo dzīvi. Jāpiebilst, ka lielākā daļa bērnu mazu jēriņu turēja rokās pirmo reizi dzīvē un bija patīkami vērot viņu interesi un satraukumu, un atbildības sajūtu to darot (skat. 7.1.att.).

7.1.att. ““Lielie Rūķīši” viesojas Opolos ģimenes saimniecībā”

Oktobrī **Sīļukalna** bibliotēka noorganizēja ekskursija uz Silajāņu pag. Ābeļu muižu, kur Galēnu pamatskolas pirmskolas grupiņas “Lielie rūķīši” bērni iepazinās ar muižas vidi, telpām, rotājumiem, brīnišķīgajām dārza skulptūrām. Tika dota iespēja muižas skaistajā istabā lasīt “Pasaku par Pelnrušķīti”, kas iztēloties pasakas norises vidi, un padziļināja pasakas satura izpratni (skat. 7.2.att.).

7.2.att. “Lielie Rūķīši” Ābeļu muižā Silajāņos

Stabulnieku bibliotēkā jūlija pasākumā pirmsskolas meitenēm ļoti patika talantīgais Dravnieku skolas absolvents, šobrīd Latvijas Mākslas akadēmijas nodaļas "Kustība. Attēls. Skaņa" 4. kursa students, Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas "Saules skola" pasniedzējs. animācijas filmiņu autors. Tāpat kā visus ļoti bija ieintriģējusi pasākuma afiša, kuras noformējumam Dagnis pats ieteica sevi nodēvēt par noslēpumaino viesi un izvēlējās atslēgu kā svarīgāko elementu. Tas tiešām nostrādāja. Atbilstoši ciemiņa mākslinieciskajai pasaules izjūtai bibliotēkā tapa *specizlaidums* – īpašs kalendārs jūlija mēnesim. Tā reizē bija arī atslēga uz orientēšanās spēli – "Atrodi šo grāmatu mūsu bibliotēkā!" Pateicoties Dagņa stāstnieka talantam un multfilmiņu demonstrēšanai, pasākums izvērtās ļoti aizraujošs. Kuram bērnam gan nepatīk animācijas filmas! Un ja vēl pats to autors ir teju aptaustāms un piekrīt kopīgi bildēties, tad tas jau ir notikums.

- **Pasākumi sākumskolai**

"Droša interneta diena" ir starptautiska iniciatīva, kas notiek katru gadu februārī, lai veicinātu drošāku un atbildīgāku interneta lietošanu, īpaši bērnu un jauniešu vidū. Aglonas vidusskolas 2. klase bija aicināta uz pasākumu **Aglonas** bibliotēkā "Internets ir visiem draugs, uzmanies, lai nekļūst drauds". Ar spēļu palīdzību bērni uzzināja, kā pasargāt savus datus un privātumu tiešsaistē, kas ir digitālā pēda un kāda ir atbildīga uzvedība internetā (skat. 7.3.att.).

7.3.att. ""Droša interneta diena" Aglonas bibliotēkā"

Kastīres bibliotēka kopā ar Aglonas vidusskolas mācību vieta Rušona skolēniem rīkoja Ukrainas stundu "Miera vēstules". Pasākuma dalībnieki noskatījās dokumentālo video "Miera vēstules". Izrādot cieņu un atbalstu Ukrainas tautai – vienošanās notika klusuma brīdī. Izveidojot apli, tā parādot, ka esam vienoti ar Ukrainu, tika pārrunājātas lietas, kas šobrīd ir ļoti aktuālas.

Populārākais pasākums **Riebiņu** bibliotēkā: septembrī kompetenču dienas ietvaros Riebiņu pamatskolas 1.,2., 3. un 4.klases skolēniem norisinājās dabaszinību stunda bibliotēkā. Skolēni iepazina grāmatas par plašo dzīvnieku pasauli, lasīja pasakas, minēja mīklas, klausījās dzīvnieku balsis, spēlēja paštaisītas galda spēles, zīmēja dzīvniekus un apskatīja Rasmas Svikles-Popovas foto izstādi "Putnu gadalaiki" (skat. 7.4.att.). Kopējais dalībnieku skaits 33.

7.4.att. "Riebiņu pamatskolas 1.,2., 3. un 4. klases dabaszinību stunda bibliotēkā"

Upmalas bibliotēka organizēja lasītveicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" dalībnieku noslēguma pasākumu – ekskursiju uz Alpaku salu un Dvietes palienu (skat. 7.5.att.).

7.5.att. "Bērnu, jauniešu žūrijas dalībnieku Alpaku salas apmeklējums"

- **Pasākumi pamatskolai**

Pelēču bibliotēka skolēnu pavasara brīvdienu nedēļā 10.03. – 14.03. katru dienu rīkoja aktivitātes bērniem: radošās darbnīcas "No smilšu graudiņa līdz gleznai", "Papīra ziedu un putnu veidošana", pārgājiens uz Pelēču ezera purva taku, galda spēļu diena bibliotēkā un kulinārā nodarbība "Deserts burciņā". Aktivitātes bija labi apmeklētas, bērni un vecāki priecīgi par kvalitatīvi pavadītu laiku.

Tā kā bērni **Stabulnieku** bibliotēkā uzturējās visu brīvdienu nedēļu, viņu darbošanās tika ievadīta arī literārā gultnē, jo tuvojās Aspazijas 160. dzimšanas diena. Viktorīnas ietvaros zēniem bija jāsameklē Aspazijas dzejas grāmatās tie dzejoļi, kuros minēti ziedi, kuri, acīmredzot dzejniecei patikuši. Meitenes labprāt sameklēja šādus vai līdzīgus ziedus norakstītajos krāsainajos žurnālos. Tad ziedi tika rūpīgi izgriezti un uzlīmēti uz milzu apsveikuma slavenajai dzejniecei. Vienojošs faktors bija ziedlapiņu "zīmēšana"- katrs mērca savu plaukstu zaļajā krāsā un atstāja nospiedumu papīra lapā. Gala rezultāts visiem šķita izdevies, jo pušķis sanāca nu gluži tik kupls un košs, teju vai pielīdzināms Aspazijas *Ziedu klēpim.* Darbošanās deva gan morālu gandarījumu, gan vienotības sajūtu. Protams, kā jau dzejnieces

dzimšanas dienā neizpalika arī cienasts pie zāļu tējas, kad draudzīgās sarunās tika atsaukta atmiņā sava bērnība, lai salīdzinātu to ar mazās Aspazijas jaukajām bērnu dienām.

Rušonas bibliotēkā norisinājās gadskārtējais pasākums – Helovīnu "Spoku stāstu vakars", kā vienmēr tika pavadīts lasot spoku stāstus, radošajā darbnīcā gatavojām vampīru lukturīšus, dažādas spoku atrakcijas, kurās bērni iejutās kā īsti spociņi (skat. 7.6.att.).

7.6.att. ""Spoku stāstu vakars" Rušonas bibliotēkā"

- **Pasākumi vidusskolai**

Riebiņu bibliotēka min, ka pasākumi šai mērķgrupai netika rīkoti, jo Riebiņu vidusskolā no 2023. gada 1. septembra vairs netika komplektētas jaunas vidusskolas klases, lai no 2025. gada 1. septembra to reorganizētu par pamatskolu.

Pelēču bibliotēkas lasītājas, aktīvās jaunietes aicināja pievienoties akcijai #laikslasīt. Meitenes veidoja īsus video, kurus publicēja bibliotēkas *facebook* lapā.

- **Pasākumi ģimenēm ar bērniem**

Galēnu pasta svētku ietvaros, **Galēnu bibliotēka** bija noorganizējusi radošās darbnīcas ziepju gatavošanā, kuras vadīja Roberta Mūka muzeja vadītāja Gita Palma. Radošajā darbnīcā dalībnieki varēja izgatavot ziepes ar savu izvēlēto smaržu. Interesentu bija daudz – 86 dalībnieki, pat veidojās rinda.

Aglonas bibliotēkā norisinājās piedzīvojumu izlaušanās spēle lasīt mīlošām ģimenēm "Notikums Simtjūdžu mežā". Šī spēle ievadīja bibliotēkas 80 gadu jubilejas pasākumus "80 gadi kopā". Pateicoties komandu atjautībai, veiklībai un gudrībai, Simtjūdžu mežā Vinnijs Pūks un viņa draugi atkal ir kopā. Visas ģimenes tika suminātas noslēguma pasākumā (skat. 7.7.att.).

7.7. att. "Izlaušanās spēle ģimenēm Aglonas bibliotēkā"

No oktobra līdz decembrim **Riebiņu** bibliotēka piedalījās LNB lasīšanas veicināšanas programmā "Grāmatu starts". Programmas ietvaros bibliotēkā tika īstenots 3 nodarbību cikls "Pūcītes skolā", kuras mērķis ir rūpēties par pirmsskolas vecuma bērnu lasītprieku. Mazie "pūčulēni" iepazinās ar bibliotēkas bērnu stūrīti, apskatīja pieejamās grāmatas un spēles. Kopā ar mammām bērni veica dažādus uzdevumus, klausījās pasakas, piedalījās kustību rotaļās un darbojās radoši. Pēc "Pūcītes skolas" absolvēšanas pūčulēni saņēma dāvanas.

Pēterdienas sporta spēles un Sīļukalna pagasta svētkos piedalījās visas paaudzes, jo tika padomāts par aktivitātēm, kas saistījās ar bibliotēkas darbu, jo **Sīļukalna** bibliotēkas vadītājai vajadzēja piedalīties šo pasākumu organizēšanā (sporta spēles jau notiek vairāk kā 30 gadus). Tika padomāts par mazo līdzjutēju izklaidi un pieskatīšanu, kamēr vecāki piedalījās sporta disciplīnās, piedāvājot vecumam atbilstošas sportiskās aktivitātes un radošas nodarbības, piemēram sejiņu apgleznošanu, un piedalīšanos viktorīnā par sporta spēļu vēsturi (skat. 7.8.att.).

7.8. att. "Sīļukalna pagasta Sporta spēles"

30. jūnijā **Pelēču** bibliotēkā notika pasākums ģimenēm "Sveika, vasara!". Pasākuma dalībnieki – dažāda vecuma bērni, vecāki, vecvecāki iesaistījās jūnija lasītveicināšanas kampaņā #laikslasīt, meklēja atbildes

uz jautājumiem datubāzē letonika, minēja latviešu tautas mīklas, gāja rotaļās un piedalījās radošajā darbnīcā, kur no dabas materiāliem veidoja glezniņu.

- **Pasākumi dažādiem vecumposmiem**

Pasākumi dažādiem vecumposmiem ir populāri vasaras brīvlaikā, kad bibliotēkas pasākumos piedalās gan vietējie bērni, gan arī ciemiņi.

7.3 VEIKSMĪGĀKIE PASĀKUMI, LASĪŠANAS VEICINĀŠANAS AKTIVITĀTES

Bibliotēkas kā vienu no veiksmīgākajiem pasākumiem uzskata LNB īstenoto lasītveicināšanas projektu Nacionālā skaļās lasīšanas sacensība.

Kā visveiksmīgāko lasītveicināšanas aktivitāti varētu minēt "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", kurā PGB struktūrvienībās 2024. gadā piedalījās 275 dalībnieki un 2025. gadā: 376 dalībnieki (+101 dalībnieks, salīdzinot ar iepriekšējo gadu) (skatīt 7.2.tabulu).

7.2. tabula "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2025 ekspertu skaits PGB struktūrvienībās"

	Bibliotēka		**BJVŽ ekspertu skaits pa grupām**					**BJVŽ ekspertu skaits kopā**
		5+	***7+***	***9+***	***11+***	***15+***	***vecāki***	
1.	**Aglonas** bibliotēka	44	19	10	13	5	9	**100**
2.	**Galēnu** bibliotēka	-	10	8	20	4	4	**46**
3.	**Kastīres** bibliotēka	6	4	5	4	-	1	**20**
4.	**Pelēču** bibliotēka	8	6	6	5	2	6	**33**
5.	**Riebiņu** bibliotēka	40	19	10	3	-	9	**81**
6.	**Silajāņu** bibliotēka	-	1	1	1	2	2	**7**
7.	**Sīļukalna** bibliotēka	-	2	2	2	-	2	**8**
8.	**Smelteru** bibliotēka	1	-	3	3	-	2	**9**
9.	**Upmalas** bibliotēka	17	15	20	10	5	5	**72**
	KOPĀ	**116**	**76**	**65**	**61**	**18**	**40**	**376**

PGB piedalījās 236 “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2025” dalībnieki, līdz ar to kopā Preiļu novada publiskajās bibliotēkās bija 652 programmas lasītāji (+165 lasītāji salīdiznot ar 2024. gadu). **Vārkavas** bibliotēka projektā darbojās kā atbalsta bibliotēka. “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2025” piedalījās arī Aglonas vidusskolas bibliotēka (40 lasītāji).

Projekta ietvaros tika saņemtas 263 “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2025” grāmatas 2 562,02 EUR vērtībā *(2024. gadā 309 grāmatas 3 135,49 EUR vērtībā, 2023. gadā 287 grāmatas 2780,49 EUR vērtībā).*

Jau trešo gadu pēc kārtas **Kastīres** bibliotēka darbojas lasīšanas veicināšanas programmā “Grāmatu starts”. Dienas, kad ciemos atnāk paši mazākie, lai iepazītos ar jaunajām grāmatiņām – tās bija runājošās, glaudāmās, atveramās, skanošās un izzinošās grāmatas. Mazuļiem tās ļoti patika: mirdzēja acis un rociņas stiepās tās aptaustīt. Dažam labam nav vēl pat trīs gadiņi, bet komunikācija tik teicama!

Svētku diena - 17. decembrī **astoņi** 3-4gadnieki tikās noslēdzošajā nodarbībā, pašā jautrākajā, kad **Kastīres** bibliotēkā viesojās “Kaķu Sētas” darbinieces. Un uz tikšanos ar Rūķiem tika aicināti arī Mazo Pūčulēnu (“Grāmatu starts” dalībnieku) māsas, brāļi un draugi (skat. 7.9.att.).

7.9. att. ““Grāmatu starts” Kastīres bibliotēkā”

Pelēču bibliotēkas lasītājs Jēkabs Krūmiņš 2025. gada vasarā piedalījās divās lasītveicināšanas akcijās – konkursos: “Es lasu šovasar”, ko organizēja izdevniecība “Baltais Valis” un izdevniecības “Latvijas Mediji” konkursā “Grāmatons 2025”. Konkursā “Es lasu šovasar”, 10 – 12 gadu vecuma grupā Jēkabs ieguva 3. vietu un balvā saņēma žurnāla “Baltais Valis” 2026. gada abonementu, kā arī brīvbiļetes ģimenei Rīgas Zooloģiskā dārza apmeklējumam. 20. septembrī Jēkabs piedalījās “Grāmatona 2025” noslēguma ballītē Rīgas Zooloģiskajā dārzā, kur ieguva piemiņas balviņas par dalību konkursā, kā arī nobildējās ar noslēguma pasākuma vadītāju rakstnieci Rasu Bugavičuti – Pēci (skat. 7.10.att.).

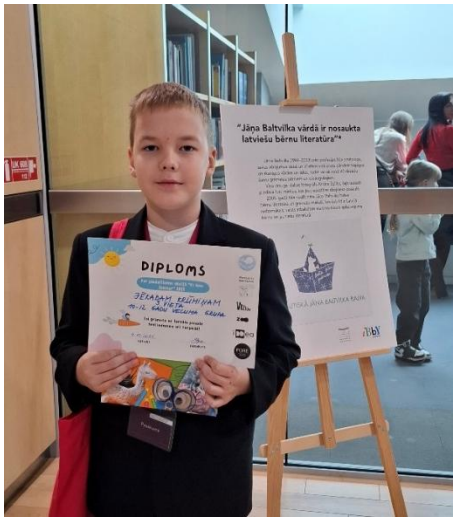

7.10.att. "Jēkabs Krūmiņš konkursa "Es lasu šovasar" noslēguma pasākumā LNB un "Grāmatona 2025" noslēguma pasākumā ar tā vadītāju rakstnieci Rasu Bugavičuti-Pēci"

Upmalas bibliotēkai aizraujošs izdevās Eiropas Autoru dienas pasākums pirmsskolai: bērni piedalījās zīmējumu konkursā, kopīgi tika lasīta grāmata un iejušanās autoru lomā, notika tikšanās ar īstu autoru – dzejnieci Dagneju, kas stāstīja par radošo procesu un pasākuma noslēgumā skaistāko zīmējumu autori saņēma īpašas balvas (skat. 7.11.att.).

7.11.att. "Eiropas Autoru dienas pasākumā – zīmējumu konkursa laureāti saņem balvas"un zīmējumu vērtēšana

Decembrī, Eiropas Autoru dienu ietvaros, Riebiņu pamatskolā norisinājās starptautiskās kustības #ReadForReal tematisks pasākums "Lasi. Pa īstam", kurā piedalījās 2. klases skolēni. Bērni tika iepazīstināti ar vairākām Eiropas rakstnieku bērnu grāmatām no **Riebiņu** bibliotēkas krājuma. Skaļi tika lasīts fragments no somu rakstnieka Mauri Kunnasa grāmatas "Ziemassvētku vecītis". Pēc izlasītā fragmenta bērni savos zīmējumos parādīja, kā dzīvo grāmatas galvenie varoņi un kā viņi sagaida Ziemassvētkus. No bērnu radošajiem darbiem bibliotēkā tika izveidota izstāde.

3. decembrī **Riebiņu** bibliotēkā norisinājās PGB piedāvātais un VKKF atbalstītais pasākums "Lasīšana dabā" kopā ar aizrautīgo dabas stāstnieku, latviešu biologu, žurnālistu un raidījumu vadītāju Māri Olti (skat. 7.12.att.). Riebiņu pamatskolas 3., 4., 5. un 6. klases skolēni devās aizraujošā dabas ceļojumā, kur

Māris mācīja, kā var saklausīt dabu, atdarināt putnu skaņas un dalījās ar makšķerēšanas knifiem. Pasākumā piedalījās 35 skolēni.

7.12. att. "Skolēnu tikšanās ar Māri Olti"

7.4 PROBLĒMAS BIBLIOTĒKU DARBĀ AR BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM, TO IESPĒJAMIE RISINĀŠANAS CEĻI

Bibliotekāres atzīst, ka virtuālā pasaule daudz vairāk aizrauj bērnus un jauniešus, nekā grāmatu lasīšana. Kā problēma tiek minēta lasītprasmes un lasīšanas kultūras līmeņu dažādība, kuru tieši palīdz uzlabot bibliotēkas ar lasīšanas veicināšanas pasākumiem, izstādēm un konkursiem.

Lauku bērni ir ļoti noslogoti, nogurdinošs ir ceļš uz skolu un atpakaļ, kā arī liela mācību slodze skolā.

8. NOVADPĒTNIECĪBA

Bibliotēkas pakalpojumu piedāvājums un pieejamība atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķim nr. 11. "Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas", jo bibliotēku galvenie virzieni novadpētniecības jomā saistīti ar pagasta vēstures un kultūrvēsturisko objektu izpēti, novadnieku apzināšanu, materiālu vākšanu un apkopošanu, lai nodotu kultūrvēsturisko mantojumu nākamajām paaudzēm.

8.1 NOVADPĒTNIECĪBAS DARBA VIRZIENI UN PAKALPOJUMI, PĀRSKATA PERIODA PRIORITĀTES, JAUNINĀJUMI NOVADPĒTNIECĪBAS DARBĀ

2024. gada 3. janvārī PGB struktūrvienības izveidoja Digitālo kolekciju "Preiļu novada kultūrvēsturiskais mantojums" (publicēta 03.09.2024. un 2024. gadā guvusi 2711 skatījumus) digitālajā bibliotēkā www.digitalabiblioteka.lv (skat. 8.1.att.). 2025. gada noslēgumā kolekcija sastāvēja jau no 699 vienībām (+479 vienības pārskata periodā). 2025. gadā kolekcijai bija 61 687 skatījumu, kas to ierindoja 3. vietā starp digitālās bibliotēkas bibliotēku kolekcijām. Populārākie digitālie objekti: Aglonas bibliotēkas vēsture *(485 skatījumi)*, Preiļu siera rūpnīcas celtniecība *(449 skatījumi),* Rakstniece un pedagoģe Neaizmērstule *(443 skatījumi),* Aglonas bazilika *(432 skatījumi),* Izglītības iestādes Aglonā *(432 skatījumi),* Aglonas ciems *(426 skatījumi)*.

Kolekcija aplūkojama: https://www.digitalabiblioteka.lv/?col=1352167

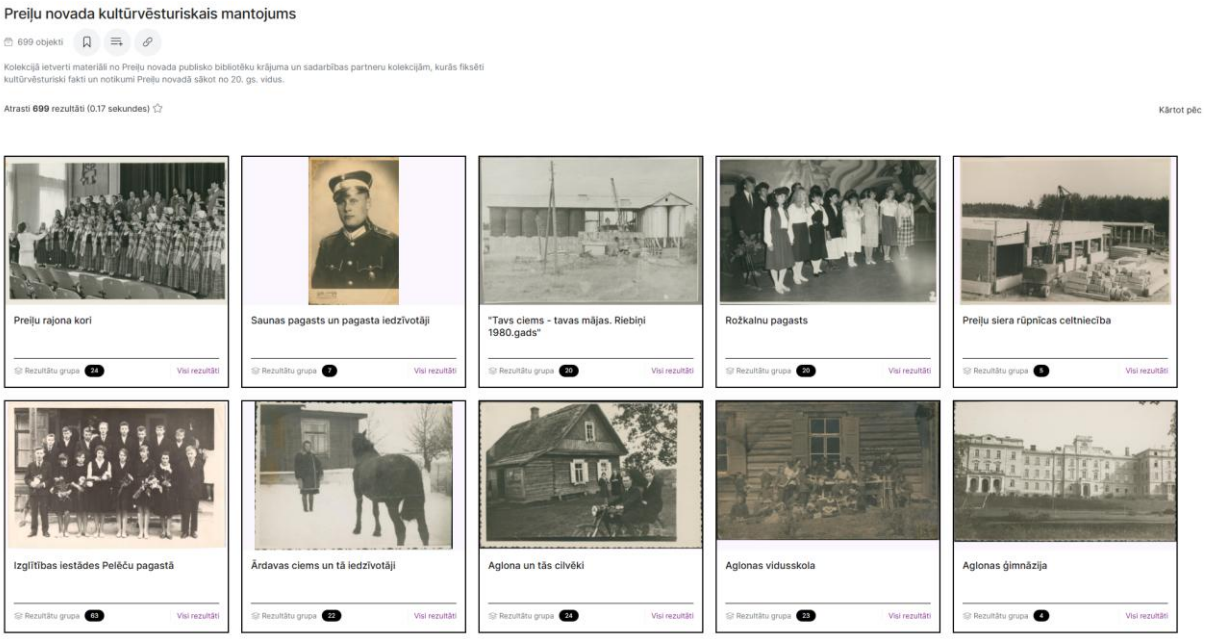

8.1. att. "Digitālās bibliotēkas kolekcija "Preiļu novada kultūrvēsturiskais mantojums""

8.2 NOVADPĒTNIECĪBAS KRĀJUMS

Komplektēšana, ietverto materiālu veidi

Bibliotēku novadpētniecības krājumā ir dokumenti un to kopijas, albumi, atmiņu stāsti, fotogrāfijas, videoieraksti, iespieddarbi par pagasta vēsturi, kultūrvēsturiskajiem objektiem, tradīcijām, novadniekiem.

Novadpētniecības krājuma izmantojums

Bibliotēku loma novadpētniecības jomā ir būtiska, lai veidotu saikni starp pagātni, tagadni un nākotni, vienlaikus veicinot vietējās kopienas ilgtspējīgu attīstību.

8.3 NOVADPĒTNIECĪBAS DARBA POPULARIZĒŠANA

Aglonas bibliotēkas apmeklētāji bija sajūsmināti par adīšanas pulciņa dalībnieču dreļļu lakatu izstādi Aglonas Kultūras namā, kur notika bibliotēkas jubilejas pasākums (skat. 8.2.att.).

8.2. att. "Adīšanas pulciņa dalībnieču dreļļu lakatu izstāde kā Aglonas bibliotēkas 80 gadu jubilejas pasākuma noformējums"

Aglonas bibliotēkā notika sirsnīgs atceres pasākums "Literātei, skolotājai Rozālijai Tabīnei *(Naaizmērstule)* – 135". Šis notikums nebija tikai vēstures lappušu šķirstīšana, tas bija dzīvs veltījums viņas 135. dzimšanas dienai un svinīga grāmatas *"Lauku zīdi"* atgriešanās pie lasītājiem. Pasākuma emocionālais kodols bija stāsts par to, kā Rozālijas Tabīnes grāmata *"Lauku zīdi"* atkal ieraudzīja dienasgaismu. Inta Brokāne-Vilcāne ar sirds siltumu dalījās savos dzīves līkločos un atmiņās par to, kā grāmata *"Lauku zīdi"* nonāca pie viņas. Tā bija kā sena, dārga relikvija, kas gaidīja savu laiku un pamudināja viņu apņemties padarīt šo Latgales literatūras pērli pieejamu ikvienam interesentam, lai *Naaizmērstules* gaisma turpinātu spīdēt pāri paaudzēm. Šī atkārtotā izdošana ir lieliska, no sirds nākusi dāvana latviešu, it īpaši Latgales, literatūras cienītājiem! Pasākuma saturisko vērtību ievērojami papildināja Anita Vaivode, Aglonas Katoļu ģimnāzijas skolotāja, kura Rozālijas Tabīnes dzīves stāstu un pedagoģisko darbu ir pētījusi ar apbrīnojamu rūpību. Viņas aizraujošajā stāstījumā atklājās

Naaizmērstules dziļā personība – gan kā pašaizliedzīgai skolotājai, kas veidoja Latgales jauniešu sirdis, gan kā talantīgai literātei. Anita Vaivode, bagātinot klātesošo zināšanas, ļāva izjust to laiku un vidi, kurā radās Rozālijas Tabīnes vērtības un daiļrade. Pasākuma emocionālā virsotne tika sasniegta, kad Aglonas Bazilikas vikārs Juris Skutelis veltīja rakstniecei savus vārdus un skaistu muzikālu veltījumu. Viņa izpildītās dziesmas, kuras klātesošie varēja dziedāt līdzi, kalpoja kā gaiša lūgšana un pateicība par Rozālijas Tabīnes mūžu un atstāto garīgo mantojumu (skat. 8.3.att.).

8.3. att. "Atceres pasākums par godu Naaizmērstules 135. jubilejai"

4. maijā **Galēnu** bibliotēka organizēja mājās austo un izšūto dvieļu izstādes "No vecmāmiņu pūra lādes…" atklāšanu, sadarbībā ar Galēnu KN. Pasākumā varēja noskatīties dokumentālo filmu "Mani 80 pavasari" un pēc filmas bija tikšanās ar filmas režisori Agnesi Laizāni, kurai saknes nāk no Galēnu pagasta.

7. maijā **Pelēču** bibliotēka sadarbībā ar Preiļu Vēstures un lietišķās mākslas muzeju rīkoja grāmatas "Atmiņā puteņo sniegi" prezentāciju. Pasākuma laikā tika lasīti atmiņu grāmatas fragmenti. Apmeklētāji uzzināja kā tapa grāmata, kā bērni un jaunieši veidoja grāmatas ilustrācijas. Preiļu 1. pamatskolas mācību vietas "Pelēči" 6. klases audzēknis Sandris Kurms bija piedalījies grāmatas ilustrāciju veidošanā (skat. 8.4.att.).

8.4. att. "Grāmatas "Atmiņā puteņo sniegi" prezentācijas pasākuma dalībnieki"

Atzīmējot Riebiņu vidusskolas 50 gadus, **Riebiņu** bibliotēka apmeklētājiem piedāvāja novadpētniecības izstādi "No sākuma līdz šodienai. Riebiņu vidusskolai – 50". Izstāde atklāja skolas vēsturi, tradīcijas un

nozīmīgākos notikumus, kas veidojuši tās vēsturi pusgadsimta garumā. Sirsnīgs paldies skolai par atsaucību un sniegto atbalstu – suvenīriem un gadagrāmatām, kas ļauj saglabāt atmiņas par svarīgiem mirkļiem un cilvēkiem, kas veidojuši skolas identitāti.

Riebiņu bibliotēku apmeklēja Orliānu ebreju dzimtas pēcteči, kuru saknes saistītas ar Riebiņiem. Esošajā novadpētniecības krājumā viesi atrada informāciju par savas ģimenes un ebreju kopienas vēsturi Riebiņos.

Kā veiksmīgāko no pasākumiem **Rožkalnu** bibliotēkā varētu minēt janvārī notikušo novadnieces Venerandas Zepas grāmatas "Ķīvītes balss" atvēršanas svētkus, kuri pulcēja visus, kuri pazina dzejnieci un rakstnieci, gan skolasbiedrus, gan kaimiņus un radus, gan vietējos iedzīvotājus, gan arī tālākus viesus (skat. 8.5.att.).

8.5. att. "Grāmatas "Atmiņā puteņo sniegi" prezentācijas pasākuma dalībnieki"

Saunas bibliotēkā turpinājās izstāžu cikls "Savējie" un no 16. līdz 27. septembrim bibliotēkā bija skatāma novadnieces Kristīnes Bērziņas ("SiltiCrafts") autorleļļu izstāde "Satiec Silti lelles" (skat. 8.6.att.). Kristīnes dzimtā puse ir Saunas pagasta ciems "Lūza", bet tagad viņas un ģimenes dzīvesvieta ir Murmastiene. Savos radošajos meklējumos, Kristīne vienkārši gribēja pamēģināt uztaisīt lelli - raganu uz slotas. Pirmās lelles ātri vien nopirka un tā jau 7 gadus turpina radīt un pētīt cilvēka un lelles attiecības. Līdz šim 600+ SiltiCrafts lelles atradušas mājas 5 kontinentos. Lielākā daļa no tām dzīvo ASV, Lielbritānijā un Kanādā. Vienu var satikt maģijas un raganu vēstures muzejā Skotijā, Edinburgā – *"Museum of Magic, Fortunetelling&Witchcraft". (Vai ir redzēta kādā virtuvē iekarināta lelle - ragana? No Eiropas dienvidiem līdz pat Skandināvijai, ragana jau gadsimtiem ir tradicionāls dekors eiropiešu virtuvēs. Tai jāļauj lidot - griezties uz riņķi, šūpoties, kustēties - maisīt gaisu, tādējādi aizslaukot prom visu slikto, nevēlamo un ievelkot iekšā - vēlamo.)*

8.6. att. ""SiltiCrafts" leļļu izstāde Saunas bibliotēkā"

Sīļukalna bibliotēkas un pagasta pārvaldes organizētajā foto konkursā "Sīļukalns laiku lokos" piedalījās 10 dalībnieki (vecumā 20 -70 gadi), kuri kopumā iesniedza 87 foto. Konkursa darbi tika vērtēti bibliotēkas *facebook* kontā un 36 fotogrāfijas, kuras ieguva visvairāk vērtētāju balsis, tagad rotā pārvaldes un bibliotēkas ieejas priekštelpu (skat. 8.7.att.).

8.7. att. "Fotokonkurss "Sīļukalns laika lokos""

Atzīmējot bijušās Sīļukalna pamatskolas ilggadējās direktores Marijas Bernānes 70 dzīves jubileju, **Sīļukalna** bibliotēkā tika rīkota izstādes "Dzīpari paaudzēs" atklāšanas pasākums, kur kopā pulcējās gan Marijas klases biedri, gan bijušie kolēģi, gan skolēni (skat. 8.8.att.).

8.8. att. "Izstāde "Dzīpari paaudzēs"

Stabulnieku bibliotēka aktīvākie lietotāji pārsvarā ir seniori. Tieši viņiem ir raksturīgi atskatīties uz pašu pieredzētiem un izdzīvotiem notikumiem pagātnē. Tās arī ir visvērtīgākās liecības, kuras sniedz ar dzīves pieredzi bagāti liecinieki, viņos ir vēlme ar to padalīties. Tāpēc nākotnē Stabulnieku bibliotēkā tiek plānots rīkot vairāk ar novadpētniecību saistīto tematisko sanākšanu. To apliecina arī 2025. gada pavasarī notikusī novadpētniecības ekskursija kopā ar farmakoloģijas profesoru un vēstures pētnieku Antonu Skuteli, kad tieši seniori bija visvairāk ieinteresēti apskatīt sava novada ievērojamākās vietas un dzirdēt to izcelšanas vēsturi. Vārdu sakot, ceļojums notika gan neparastā laikā (no pat leduslaikmeta beigu posma līdz padomju gadiem), gan vietā - pa aizvēsturiski seno Lubānas ezera gultni, kas, kā izrādās, sniegusies līdz pat mūsu pagasta Pastaru sādžai. Priecē fakts, ka arī daži jaunieši izrādīja pastiprinātu interesi par novada vēsturi (skat. 8.9.att.).

8.9.att. "Stabulnieku bibliotēkas lasītāju novadpētniecības ekskursija"

Bibliotēku novadpētniecības krājums tiek popularizēts arī bibliotēku lapās sociālajos tīklos, atbilstoši kādai aktualitātei, notikumam.

8.4 BIBLIOTĒKU DARBĪBA "STĀSTU BIBLIOTĒKU" TĪKLĀ

PGB struktūrvienības nav "Stāstu bibliotēku" tīkla dalībnieces. Tajā aktīvi iesaistās PGB.

Aglonas bibliotēka savā darbībā īsteno stāstniecības aktivitātes**,** piemēram, novadpētniecības pasākumā "Sākam veidot savu dzimtas koku!" izskanēja dzimtas stāsti, pasākumā "80 gadi kopā" veidotajā videosižetā izskanēja novadnieka, politologa Kārļa Daukšta stāts par pirmo saskari ar Aglonas bibliotēku bērnībā, bibliotēkas vadītājas (no 1945. līdz 1950. gadam) Janīnas Kraupšas atmiņas par darbu bibliotēkā. Veidojās interesanta diskusija novadpēniecības pasākumā starp profesoru Vladislavu Malahovski un klausītājiem, tajā izskanēja daudz interesantu stāstu. Pasākumā "Aloiza Broka piemiņai" ar saviem stāstiem un interesantiem vēsturiskiem faktiem par mūsu slaveno novadnieku dalījās prāvests Andrejs Aglonietis.

Stabulnieku bibliotēka teju vai desmit gadus jau vistiešākā veidā īsteno stāstniecības aktivitātes. Tas aizsākās, tuvojoties Latvijas simtgadei, un kā pirmais šāda veida pasākums bija "Relikviju stāsti", kur katrs klātesošais stāstīja par kādu līdzpaņemtu visai dzimtai nozīmīgu lietu. Tam sekoja kleitu, rotaslietu, ziemas drēbju, kurpju, kā arī veļu laika un dārza stāsti. Savukārt 2025.gadā sanāca gluži kā apkopojošs stāstniecības pasākums, kurā katrs stāstīja par savu aizraušanos jeb vaļasprieku. Pārsvarā šo pasākumu aktīvākie atbalstītāji ir brieduma gadu cilvēki, kuriem ir liela dzīves pieredze un arī vēlme atminēties savu bērnību un jaunību, kas aizritējusi pagājušajā gadsimtā. Tāpēc katra stāstniecības pasākuma noslēgumā tiek izdarīti secinājumi un salīdzinājumi ar pašreizējo moderno laikmetu, un katrs stāstījums ir bijis iemūžināšanas vērts.

8.5 NOVADPĒTNIECĪBAS ISTABAS

Skaidrojums: novadpētniecības istabas, kas bijušas muzeja, kādas biedrības atbildība, tajās ir ne tikai teksta dokumenti, bet arī priekšmeti un šobrīd tās nodotas bibliotēkas pārraudzībā.

PGB struktūrvienību novadpētniecības krājums izvietots atsevišķos plauktos, mapēs. Atsevišķu novadpētniecības istaba izveide arī nav iespējama, jo bibliotēkām nav tam atbilstošu telpu.

Aglonas bibliotēkas pārraudzībā ir likvidētā Jaunaglonas muzeja materiāli, dokumenti, albūmi, daži eksponāti. 2025. gadā bibliotēkā saņemti materiāli par Jaunaglonas arodskolas vēsturi.

Stabulnieku bibliotēkas pārziņā atrodas atsevišķā telpā, pagasta pārvaldes ēkā (2. stāvā, blakus bibliotēkas telpām), izvietotais un interesentiem aplūkojamais slēgtās Dravnieku skolas muzeja krājums. Tā kā skola ir slēgta un telpas apkures sezonā netiek apkurinātas, muzeja materiāli tika pārvietoti no skolas telpām uz pagasta pārvaldes ēku. Skolas muzeja krājuma istabas iekārtošana un vienību uzskaite nav pabeigta, ir tikai uzsākts šis process. Digitalizācija nav uzsākta, ir krājuma popularizēšana digitālajā vidē, bibliotēkas sociālo tīklu lapās. Novadpētniecības istabā tiek uzglabāti ne tikai fotoalbumi un skolas kolektīva kopbildes pie telpas sienām, bet arī visas reālijas, kas liecina par skolas kādreizējo slavu – skolas karogs, karšu un planšetu turētāji, sporta sacensībās iegūtie kausi un medaļas u.c. priekšmeti.

Vienā ēkā ar **Upmalas** bibliotēku atrodas Vārkavas novadpētniecības muzejs. Vienā ēkā ar **Vārkavas** bibliotēku darbojas Vārkavas novadpētniecības muzejs un blakus bibliotēkai ir atsevišķa guļbūves ēka,

kurā izvietotas dažādas ekspozīcijas. Kopīgi veidota lielākā daļa novadnieku personāliju mapju, kuras ar materiāliem papildina gan muzeja darbinieki, gan bibliotēkas darbinieks.

8.6 GALVENIE SECINĀJUMI PĀRSKATA PERIODĀ, NĀKOTNES PROGNOZES, VAJADZĪBAS, PROBLĒMAS UN TO RISINĀJUMI

Aizkalnes bibliotēkas secinājumi: "Pārskata periodā iezīmējās tendence, ka attālināta komunikācija ar bibliotēkas radīta digitāla satura patērētājiem notiek pārliecinoši biežāk, nekā sastapšanās klātienē bibliotēkā. Bibliotēkas profils kļūst interesants, kad tur parādās informācija, kāda nav atrodama nekur citur. Ieraksti bibliotēkas sociālo tīklu profilā popularizē bibliotēku, dod priekšstatu par bibliotēkas resursiem. Tomēr, lai taptu šis, publiski redzamais saturs, ir jāveltī laiks un izdoma. Varētu teikt, tā ir aisberga redzamā virsotne, jo stāsts par ikdienas darba procesiem bibliotēkā parasti paliek aizkadrā".

Nākotnes problēmas: Līdz ar sabiedrības novecošanos, sarūk bibliotēkas novadpētniecības aktivitātēs iesaistīto palīgu loks. Lokālu notikumu kontekstā trūkst alternatīvu informācijas avotu, jo, piemēram, senāku notikumu aculiecinieki vairs nav mūsu vidū.

Problēma: Viena darbinieka bibliotēkai ir grūti atrast brīvo laiku informācijas vākšanai ārpus bibliotēkas. Vajadzīgs arī transports, lai aizbrauktu pie kāda iedzīvotāja, jo ne visi dzīvo tuvu centram.

Risinājums: Pakāpeniski vākta informācija, kad kāds piezvana, vai atnāk uz bibliotēku, uzdodot īsus, konkrētus jautājumus, lai ātri var pierakstīt.

Novadpētniecības krājuma popularizēšana jāveic virtuāli, lai sasniegtu pēc iespējas vairāk interesentu. Pasākumu organizēšanā jāiesaista vietējās kopienas aktīvākie iedzīvotāji, pašdarbnieki, viņu ģimenes locekļi, individuāli jāuzrunā mazāk aktīvie iedzīvotāji.

Vajadzības: Papildu finansējums, lai iegādātos tehnoloģijas un aprīkojumu digitalizācijas darbu veikšanai, apmācības darbiniekiem digitālo rīku izmantošanā un vēsturisko materiālu digitalizēšanā, plašāka sadarbība ar vietējiem vēstures entuziastiem, skolām un muzejiem, lai veidotu kopīgus projektus, palielināts atbalsts bibliotēku resursu saglabāšanai un paplašināšanai, piemēram, telpu modernizēšana un tehnoloģiju uzlabošana.

9. PROJEKTI

9.1 PROJEKTU APKOPOJUMS

PGB struktūrvienības iesaistījās arī citu organizāciju rakstītajos projektos (skatīt 9.2. nodaļu), bet pašu rakstīti projekti aplūkojami skatīt 9.1. tabulā.

9.1. tabula "PGB struktūrvienību projektu apkopojums"

Projekta nosaukums	**Finansētājs**	**Finansējuma apjoms**	**Projekta apraksts** ***(t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)***	**Atbalstīts/ neatbalstīts**
Mazo grantu projektu konkursa "Iedzīvotāji veido savu vidi - 2025" projekts "80 gadi kopā"	Nodibinājums "Viduslatgales pārnovadu fonds"	1262,50 EUR (700 EUR - "Viduslatgales pārnovadu fonds", 562,50 EUR līdzfinansējums)	Projekts, kurā bibliotēka bija sadarbības partneris biedrībai "Neaizmirstule", lai uzsvērtu bibliotēkas nozīmi sabiedrībā un tās lomu kultūras saglabāšanā. Aktivitātes: teritorijas sakopšanas talka, pasākumi dažāda vecuma grupām, tai skaitā, noslēguma pasākums – dzimšanas dienas svinības Aglonas bibliotēkai. Īstenošanas periods: 10.05.2025.-30.10.2025.	Atbalstīts
"Dīķa atjaunošana Sīļukalna centrā"	Viduslatgales pārnovadu fonds	700EUR	Bibliotēkas vadītāja iesaistījās projekta darba grupā no Sīļukalna iedzīvotāju konsultatīvās padomes, kas paredzēja iztīrīt sakopt un labiekārtot dīķi Sīļukalna centrā, kas gadu laikā palikusi par degradētu vidi.	Atbalstīts
Nodibinājums "Viduslatgales pārnovadu fonds" Mazo grantu projektu konkurss "Kopienu mantojuma stāsti"	Līvānu novada pašvaldība un Preiļu novada pašvaldība	770 EUR	Projekta mērķis – veicināt divu kopienu iedzīvotāju savstarpējo sapratni un kultūras apmaiņu, izceļot Ārdavas un Pelēču bibliotēku vēsturiskās liecības, tradīcijas.	Neatbalstīts
Līdzdalības budžeta projekts "Sīļukalna sporta laukuma atjaunošana"	Preiļu novada pašvaldība	35 000 EUR	Bibliotēkas vadītāja iesaistījās projekta izstrādātāju darba grupā, lai veiktu Sīļukalna sporta laukuma atjaunošanu un labiekārtošanu.	Neatbalstīts

9.2 PROJEKTU APRAKSTS

Projekta "80 gadi kopā" rezultātā papildināts **Aglonas** bibliotēkas novadpētniecības materiāls ar jauniegūtiem dokumentiem, fotogrāfijām, savāktām atmiņām no bijušajiem bibliotekāriem un lasītājiem. Izveidota izstāde par bibliotēkas vēsturi 80 gadu garumā un digitālā prezentācija, kas bija publicēta biedrības mājaslapā un sociālajos tīklos. Lai popularizētu Latgali, latgaliešu valodu, Aglonu, kā arī godinātu latgaliešu dzejnieci un bērnu rakstnieci *Naaizmērstuli* (īst. v. Rozālija Tabine), kura laika posmā no 1920. līdz 1924. gadam organizēja Somersetas 6 klašu pamatskolu (patreiz šajās telpās atrodas Aglonas maizes muzejs) un kurai šī gada oktobrī apritētēja 135. gadi, tikta izveidots baneris uz bibliotēkas ārsienas. Banerī ir iekļauts *Naaizmērstules* dzejas fragments latgaliešu valodā (skat. 9.1.att.).

9.1.att. "Aglonas bibliotēkas jaunais fasādes noformējums, 80. jubilejas pasākums"

Ar ideju par sakoptāku vidi mums apkārt, sīļukalnieši piedalījās nodibinājuma "Viduslatgales pārnovadu fonds" organizētajā mazo grantu projektu konkursā "Iedzīvotāji veido savu vidi 2025", kur iedzīvotāju iniciatīvas grupa "Sīļukalna pagasta iedzīvotāju konsultatīvā padome" iesniedza projektu "Dīķa atjaunošana Sīļukalna centrā" un ieguva atbalstu tā realizācijai, saņemot finansējumu 700,00 eiro apmērā. Projekta ietvaros sakopts pagasta teritorijā esošais dīķis un tam piegulošā teritorija, kas atrodas Sīļukalna centrā. Tika iztīrīta dīķa gultne un izlīdzināti blakus esošie uzbērumi. Laika gaitā plānots šo teritoriju padarīt estētiskāku un veikt apzaļumošanas darbus, lai radītu ikvienam iedzīvotājam pieejamu un patīkamu teritoriju.

Pelēču un **Ārdavas** bibliotēkas iesaistījās Mazo grantu projektu konkursā ar projektu "Kopienu mantojuma stāsti". Projekta ietvaros bija iecerēts apkopot un dokumentēt vietējo iedzīvotāju stāstus par abu bibliotēku vēsturi un tradīcijām, organizēt intervijas ar vecākās paaudzes pārstāvjiem, apkopot, sistematizēt un izveidot arhīvu ar savāktajiem stāstiem un fotogrāfijām. Stiprināt vietējo kopienas identitāti, veicinot iedzīvotāju aktīvu līdzdalību. Diemžēl projekts netika apstiprināts un neieguva finansējumu, taču rakstot projektu radās daudz labu ideju, kuras varbūt tiks izmantotas bibliotēku darbā nākotnē. **Pelēču** bibliotēkas vadītāja secinājusi: "Ir vērts piedalīties projektu konkursos, jo veidojot savu projekta pieteikumu rodas vērtīgas idejas, kuras noder pat, ja projekts negūst finansējumu. Ja projekts

“Kopienu mantojuma stāsti” būtu guvis atbalstu, tas būtu ļoti liels ieguvums bibliotēkas novadpētniecības materiālu papildināšanā un popularizēšanā”.

PGB struktūrvienību dalība citu organizētos projektos

Pārskata periodā **Rožkalnu** bibliotēka piedalījusies 1 projekta darba grupā (Iniciatīvas grupas “Savējie” projekts “Dzīve ir kā teātris”), tika sniegta palīdzība afišu izveidē, muzikālā pavadījuma meklēšanā, noformējuma sagatavošanā. Otrā projektā “Tautas tērpu iegāde folkloras kopai “Dzeipurs”” tika palīdzēts pie atskaišu sagatavošanas.

Stabulnieku bibliotēka sniegusi savu atbalstu Stabulnieku pagasta biedrībai “Patmalnieki”, kura 2025. gadā īstenoja projektu Nr. 24-03-CL17-C0LA19.2205-000006 “Tradīciju pavedieni: tautas deju tērpu iegāde un digitālās takas izveide Stabulnieku pagastā (aktivitātē “Kopienu spēcinošas un vietas attīstību sekmējošas iniciatīvas”). Projekta mērķis bija veicināt kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un tūrisma pakalpojumu piedāvājuma daudzveidošanu Stabulnieku pagastā, vienlaicīgi uzlabojot Stabulnieku deju kolektīva mākslinieciskо kvalitāti, stiprinot vietējo identitāti un izveidojot digitālo apskates objektu taku.

9.3 PĀRDOMAS, SECINĀJUMI PAR DARBU AR PROJEKTIEM

Dalība projektos padara bibliotēkas pakalpojumus daudzveidīgākus, bibliotēkas apkārtējo vidi bagātāku un piesaista jaunus lietotājus, vairo lasītprieku. Bieži vien tikai projektu ideju ģenerēšanā un praktiskajā izpildījumā iesaistītie zina, cik pacietības un pašaizliedzīgas ziedošanās prasījis laiks no projekta starta līdz finišam. Projekta sagatavošana prasa iedziļināšanos tā izmaksās, zināšanas par finansētāju prioritārajām nostādnēm un uzticamus partnerus vietējā kopienā.

10. PUBLICITĀTE

Pieaugot sabiedrības informacionālajām vajadzībām un interesēm, bibliotēka attīsta un pilnveido savus piedāvātos pakalpojumus un par tiem informē sabiedrību – pasākumos, izstādēs, ekskursijās, bibliotekārajās stundās un internetvidē.

10.1 BIBLIOTĒKAS TĒLA VEIDOŠANA, PUBLICITĀTE, SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA PAR BIBLIOTĒKAS FUNKCIJĀM, PAKALPOJUMIEM

Informācija par bibliotēku darbību ir pieejama sociālajos tīklos, PGB mājas lapā, Latvijas kultūras datu portālā, Preiļu novada pašvaldības mājaslapā un bieži vien arī pagasta centrā uz ziņojumu dēļiem.

Jau kā tradīcija izveidojusies bibliotēku statistisko atskatu sniegšana ar pēdējo divu gadu datu salīdzinājumu: PGB tīmekļa vietnē, Preiļu novada tīmekļa vietnē un Preiļu novada izdevumā "Preiļu novada vēstis".

Arī šajā pārskata periodā apkopoti struktūrvienībās notiekošie tematiskie pasākumi, kā piemēram, Digitālajā nedēļā, Dzejas dienās, cikla "Latviešu grāmatai 500" aktivitātēs u.c. Afišas tika publiskotas PGB mājaslapā, izvietotas uz pasākumu afišu stenda, sociālajos tīklos un Preiļu novada tīmekļa vietnē.

Pārskata periodā Latvijas Bibliotekāru biedrības mārketinga sekcija bija nolēmusi turpināt projektu "Viena diena bibliotēkas dzīvē", kurā katru gadu ir iesaistījusies arī **Riebiņu** bibliotēka. Piedalīšanās šajā projektā bija vērtīga iespēja paraudzīties uz savu ikdienas darbu no malas un vienlaikus to parādīt citiem. Bibliotekāra darbs ietver ne tikai rūpes par krājumu un lasīšanas veicināšanu, bet arī mūsdienīgas prasmes: digitālo rīku izmantošanu, pasākumu organizēšanu un individuālu atbalstu ikvienam apmeklētājam. Dalība šajā akcijā ļāva apzināties sava darba nozīmi parādīt, ka bibliotēka dzīvo līdzi laikam.

Pēc Balvos notikušā Latvijas pagastu bibliotekāru 7. kongresa "Vietējā Latgales Avīzē" rubrikā "Latgales bibliotēku pieredzes stāsti" tika publicēts **Riebiņu** bibliotēkas vadītājas Svetlanas Zaharevičas raksts "Riebiņu bibliotēkas pieredze", kas publicēts 2025. gada 30. maija numurā. Vadītāja atklāj, ka bibliotēka nav tikai grāmatu krātuve, bet dzīvs, uz cilvēkiem vērsts kultūras, izglītības un kopienas centrs, kas spēj pielāgoties pārmaiņām un vietējām vajadzībām. Informācija balstās reālā, praktiskā pieredzē – ikdienas darbs ar lasītājiem, digitālo pakalpojumu attīstība, sadarbība ar vietējo kopienu un citas iniciatīvas.

10.2 BIBLIOTĒKAS INFORMĀCIJA TĪMEKLĪ

Riebiņu bibliotēka informāciju izvieto arī *youtube* (2025. gadā – 5 ieraksti, 2024. gadā – 14 ieraksti), kur tai ir 33 sekotāji.

PGB struktūrvienības savu darbu popularizējušas sociālajā tīklā Facebook (skatīt 10.1. tabulu).

10.1. tabula "PGB struktūrvienību aktivitāte sociālajā tīklā Facebook"

Bibliotēka	Saturvienību skaits 2024	Sekotāju skaits 2024	Saturvienību skaits 2025	Sekotāju skaits 2025
Aglonas	150	400	117	203
Aizkalnes	83	354	37	450
Ārdavas	104	308	76	318
Galēnu	21	799	19	1 348
Kastīres	102	303	82	341
Pelēču	64	631	81	638
Riebiņu	218	1 195	226	1 216
Rožkalnu	75	966	90	1 100
Rušonas	45	980	48	1 198
Saunas	44	118	21	152
Silajāņu	17	130	38	135
Sīļukalna	25	1 100	45	1 394
Smelteru	39	44	48	52
Stabulnieku	70	600	67	705
Upmalas	48	1 000	53	1 100
Vanagu	3	16	12	48
Vārkavas	7	29	24	39
KOPĀ:	**1 115**	**8 973**	**1 084**	**10 437**

Aglonas bibliotēkas *Facebook* lapa 2024. gadā tika uzlauzta un pēc tam arī bloķēta (līdz ar to visu iepriekšējo gadu ieraksti nav pieejami), tāpēc 2025. gadā nācās izveidot lapu no jauna un vēl nav sasniegts iepriekšējais sekotāju skaits. Populārākais ieraksts "Lidijas Aglonietes dzejas autorvakars" ar 8 600 skatījumiem, 47 "patīk" atzīmēm un 14 lietotāji dalījušies ar ierakstu.

Populārākais ieraksts **Aizkalnes** bibliotēkai: 50 700 skatījumi ierakstam par Aizkalnes sabiedriskā centra vadītāju Janīnu Beču (124 atzīmes "patīk", 54 komentāri, 55 dalījušies).

Saunas bibliotēkas populārākais *Facebook* ieraksts: "Permakultūras dārza ierīkošanas un kopšanas metodes". Saturu pamanījuši 11 000, dalījušies 67, patīk 45.

10.3 VEIKSMĪGĀKIE BIBLIOTĒKU POPULARIZĒJOŠIE PASĀKUMI

Jau vienpadsmito rudeni tradicionāli notiek triju kaimiņu pagastu – **Aizkalnes, Ārdavas** un **Pelēču** bibliotēku kopīgi rīkotās Dzejas dienas (skat. 10.1.att.). Šogad Pelēču purva takā dzejas cienītājiem bija

iespēja satikties ar talantīgo dzejnieci un putnu fotogrāfi Rasmu Svikli – Popovu, muzikālos starpbrīžus aizpildīja mūziķis Rolands Naglis (skat. 10.1.att.). Dzejas lasījumi un dziesmas klausītāji baudīja sēdvietās uz skatu torņa pirmā stāva platformas. Turpat visi satuvinājās, lai rastu patvērumu no lietus, kurš likās itin piederīgs pasākuma gaisotnei un sarunām pie tējas.

10.1.att. ""Dzejas dienas 2025" kopā ar Rasmu Svikli –Popovu un Rolandu Nagli"

Preiļu novada izglītības pārvalde piedāvāja pieaugušo izglītības dienas nodarbību "Mans dārzs – zaļās prasmes". Nodarbību vadīja Sandra Ozola (skat. 10.2.att.). Pasākuma apmeklētāji **Ārdavas** biblitoetēkā ar aizrautību zīmēja savu piemājas dārza izveides zonu plānu, uzzināja kādus augus ieteicams stādīt kurā zonā, kādus stādījumus mīl mālaina augsne, kādus augus stādīt mitrās un ēnainās vietās un uz daudziem citiem praktiskiem jautājumiem atbildēja Sandra.

10.2.att. "Pieaugušo izglītības dienu nodarbība Ārdavas bibliotēkā"

Kastīres bibliotēka ieguva ļoti pozitīvas atsauksmes par rīkoto pasākumu "Dzejas dienas". Pasākums bija ļoti apmeklēts. Skolas pasākumu zāle bija pilna ar apmeklētājiem. Skolas zālē skanēja dzeja un mūzika. Cilvēku sejās bija smaids, īpaši tāpēc, ka mākslinieki atbrauca trijatā – visu konktrolēja suņuks Alfijs. Sajūsmā bija bērni! Sarunas notika arī par Latgali, Valentīna kungs Kastīres bibliotēkas lietotājiem uzdāvināja Latgaliešu-Latviešu vārdnīcu ar ierakstu latgaliski. Ikviens no šī pasākuma aizgāja iegūstot sev kaut ko īpašu-kaut rindiņu, kas uzmundrināja, stāstu, kas aizkustināja un vārdu, kas padarīs ikdienu labāku un sirsnīgāku. Pasākuma viesi bija patīkami pārsteigti par lielo apmeklētību un ziedu klēpjiem (skat. 10.3.att.)!

10.3.att. "Dzejas dienas ar Valentīnu Lukaševiču un Arni Slobožaņinu"

Pieaugušo izglītības dienās **Kastīres** bibliotēka organziēja "Lieldienu dekoru" darbnīcu. Viss notika kā parasti, liels apmeklētāju pulciņš, dalībnieku smaidi, sarunas, patīkama atmosfēra. Nepierasti, bet ļoti patīkami bija tas, ka ieradās LRT Ziņu dienests (skat. 10.4.att.). Tā bija jauna pieredze, bet nodarbības vadītājas Intas šarms un projekta vadītājas Solvitas miers un pozitīvā attieksme, iedrošināja pasākuma dalībnieces uz sarunu.

10.4.att. "Lieldienu dekoru darbnīca un LRT ziņu dienesta viesošanās"

Negaidītā kārtā **Stabulnieku** bibilotēku apciemoja Latgales reģionālās televīzijas ziņu dienesta grupa. Viņu speciāli ReTV sagatavotais ziņu sižets "Arī 80 gados var dzīvot ar pilnu jaudu", kurš stāstīja par Stabulnieku bibliotēkas teju vai čaklākās lasītājas Janīnas Blūzmas vaļaspriekiem un aktīvo dzīves pozīciju, atnesa bibliotēkai gluži negaidītu popularitāti (skat. 10.5.att.). Padaloties ar to sociālajos tīklos, varēja pārliecināties, kā darbojas atgriezeniskā saite – atsauksmēs bija tikai pozitīvi un ļoti uzmundrinoši komentāri, adresēti gan lasītājai, gan bibliotēkai.

Pēc šādas pozitīvas pieredzes bibliotēkas *Facebook* lapā 2025. gadā Stabulnieku bibliotēkas *facebook* lapā sāka parādīties informatīvi ziņu apkopojumi par to, kādās svarīgās kultūras dzīves norisēs aktīvi iesaistījušies vai pat līdzdarbojušies Stabulnieku iedzimtie – pašreizējie vai kādreizējie lasītāji, kuri nav aizmirsuši ceļu uz savu bibliotēku. Bibliotēkai nu bija jābūt tam *"karognesējam",* kurš ar informāciju un bildēm pasuminās savus cilvēkus par aktīvo dzīves pozīciju un sasniegumiem.

10.5.att. "Sižeta tapšana par Satbulnieku bibliotēkas lasītāju Janīnu Blūzmu"

Riebiņu bibliotēka piedalījās Riebiņu pagasta svētkos, kas norisinājās Riebiņu parkā, piedāvājot apmeklētājiem izzinošas un izklaidējošas aktivitātes. Bibliotēkas teltī ikviens interesents varēja piedalīties dažādās viktorīnās un erudīcijas spēlēs, pārbaudīt savas zināšanas un uzzināt ko jaunu (skat. 10.6.att.). Piedāvātās aktivitātes veicināja iedzīvotāju iesaisti, rosināja interesi par lasīšanu un zināšanu papildināšanu, kā arī stiprināja bibliotēkas atpazīstamību pagasta svētku apmeklētāju vidū.

10.6.att. "Lieldienu dekoru darbnīca un LRT ziņu dienesta viesošanās"

Labs **Saunas** bibliotēkas publicitātes pasākums bija pagasta pārvaldes ēkas, t.sk. arī bibliotēkas, atklāšanas pasākums "Ar lepnumu par Saunu, ar sirdi par Latviju" - visu pagasta pārvaldes iestāžu kopdarbs, kur katram bija jāveic savi pienākumi un uzdevumi, lai svētki izdotos. Atklāšanas pasākumā piedalījās pašvaldības pārstāvji, sadarbības partneri un pagasta iedzīvotāji, kuri uzsvēra, ka šī ēka arī turpmāk kalpos kā svarīgs centrs iedzīvotāju apkalpošanai un kopienas stiprināšanai (skat. 10.7.att.).

10.7. att. "Saunas pagasta pārvaldes ēkas atklāšanas pasākums"

10.4 AR PUBLICITĀTES DARBU SAISTĪTĀS PROBLĒMAS UN TO RISINĀJUMI

Publicējot jaunumus un afišas par pasākumiem facebook kontā, tos neredz vecāka gadagājuma iedzīvotāji, kam nav piekļuves internetam vai datoram. Tiek zvanīts personīgi, vai kādam kaimiņam, lai pastāsta vientuļajiem cilvēkiem. Afišas tiek izvietotas arī pie veikaliem, stendiem, kur apgrozās vairāk cilvēku un lielāka iespēja, ka izlasīs ziņojumu. Liela daļa iedzīvotāju, kas nedzīvo centrā nevar tikt uz pasākumiem, jo nekursē autobusi.

Publicitātes nolūkos pasākumos fotogrāfē, bet ja bibliotēka ir pasākuma veidotāja, ir grūti veidot fotoreportāžu un vadīt pasākumu. Dokumentēšanu apgrūtina arī labas fototehnikas trūkums.

Rīkojot katru pasākumu ir bažas par cilvēku apmeklētību, tas liek izvērtēt un pielāgot pasākumus mērķauditorijas interesēm un veidot ilgtermiņa attiecības ar aktīvākajiem bibliotēkas apmeklētājiem un atbalstītājiem.

Stabulnieku bibliotēka secinājusi: "Informācijas sagatavošana un atlasīšana publicēšanai, kā arī komentāru pārlūkošana, ir laikietilpīgs process, kas lauku bibliotekārēm jāveic papildus citiem pienākumiem. Ar nožēlu jākonstatē, ka tādējādi bibliotekārs ir spiests tīmekļa vietnē izklaidēt to ļaužu grupu, kam bibliotēkas apmeklējums klātienē nav ne nozīmīgs, ne vajadzīgs, savukārt bibliotēkai uzticīgie brieduma gadu cilvēki paši regulāri nāk uz bibliotēku, lai lasītu grāmatas, aplūkotu izstādes, piedalītos pasākumos, komunicētu cits ar citu, iztiekot bez visa tā, ko gribas nosaukt par pārsātinātu publiskošanos". Publicitātes sakarā secināts, ka "Bibliotēkai uzticīgie lasītāji nav tā sabiedrības daļa, kura alktin alkst pēc publicitātes, drīzāk bibliotēka viņus piesaista tieši ar saudzējošu savrupību jeb distancēšanos no pārlieku lielās publiskošanās un plātīšanās medijos".

11. SADARBĪBAS TĪKLA RAKSTUROJUMS

Bibliotēkas sadarbība atbilst ANO Ilgtspējīgas attīstības 17. mērķim "Sadarbība", jo tika veicināta sadarbības nostiprināšana: ciešāka sadarbība ar esošajiem sadarbības partneriem, pārējām novada bibliotēkām un institūcijām literatūras popularizējošu pasākumu, tematisku pasākumu un izstāžu veidošanā. Sadarbojoties bibliotēkas īsteno:

- **Sabiedrības globālo zināšanu veicināšanu**

  Ar savu iesaisti digitālās piekļuves nodrošināšanā bibliotēkas palīdz cilvēkiem izmantot mūsdienu tehnoloģijas un piekļūt starptautiskiem informācijas resursiem, veicinot globālu zināšanu apmaiņu.

- **Atbalstu uzņēmējdarbībai un inovācijām**

  Bibliotēkas organizē pasākumus un nodrošina resursus, lai palīdzētu vietējiem uzņēmējiem, jaunajiem profesionāļiem un radošiem cilvēkiem realizēt savas idejas un projektus.

- **Sociālās nevienlīdzības mazināšanu**

  Bibliotēkas sadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām un valsts institūcijām, lai nodrošinātu pakalpojumus un resursus neaizsargātām iedzīvotāju grupām, piemēram, senioriem, bērniem un jauniešiem no nelabvēlīgas vides.

- **Iesaistīšanos kopienas attīstībā**

  Bibliotēkas veido partnerības ar vietējām kopienām un organizācijām, lai rīkotu izglītojošus pasākumus, kultūras vakarus un sociālas aktivitātes, kas veicina saliedētību un dialogu.

11.1 SADARBĪBA AR PAŠVALDĪBU UN PAŠVALDĪBAS INSTITŪCIJĀM

Partnerības veidošana ar izglītības iestādēm

Bibliotēkas sadarbojas ar Preiļu novada Izglītības pārvaldi, skolām, augstskolām un mācību centriem, lai nodrošinātu piekļuvi zināšanām, attīstītu lasītprasmi un veicinātu pētniecību.

Tā kā PGB un struktūrvienības strādā centralizētajā modelī, tad lietvedības jautājumos sadarbība notiek ar PGB lietvedi, krājuma komplektēšanas jautājumos ar PGB krājuma un komplektēšanas speciālisti utt.. Bieži jautājumu risināšanā tiek iesaistīta Preiļu novada pašvaldība un tās struktūras iestādes.

Ja kādai no bibliotēkām ir nepieciešamas lielākas telpas izstādēm vai pasākumu organizēšanai, tad bibliotēka vienojas ar blakus esošajām iestādēm (kultūras namiem, pagasta mājām, biedrībām, skolām) par telpu izmantošanu. Sīkāk ar sadarbību notikumiem var iepazīties katras PGB struktūrvienības pārskatā par darbu 2025. gadā.

Preiļu novada Izglītības pārvalde sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju ES Erasmus+ programmas projekta "Nacionālie koordinatori dalības pieaugušo izglītībā veicināšanai Latvijā" Nr.101144108-NCLV2024-2025-ERASMUS-EDU-2023-AL-AGENDA-IBA ietvaros piedāvāja - Pieaugušo izglītības dienas Preiļu novada teritorijā. **Pelēču** bibliotēkā sadarbībā ar Preiļu novada Izglītības pārvaldi 2025. gadā notika 2 nodarbības pieaugušajiem: "Jāņu dekori" un "Kā samazināt atkritumu daudzumu mājsaimniecībā".

Saunas bibliotēka pārskatā periodā veiksmīgi uzsāka sadarbību ar Preiļu novada Izglītības pārvaldi. Pieaugušo izglītības dienu ietvaros, tika novadīti 2 radoši, izglītojoši pasākumi. Pasākumā "Dabīgo materiālu izmantošana – augi veselībai" tika apgūts gatavot ziedes no ārstniecības augiem uz vaska bāzes, bez mākslīgajiem konservantiem, krāsvielām un smaržvielām. Tika pierakstītas receptes *"Laimes dzirai no pieneņu ziediem"*, oksimelim, zilo kadiķu ogu iesnu ziedītei utt. Pasākuma noslēgumā, katram dalībniekam līdzinesšanai tika eco ziedītes burciņa. Arī otra radošā nodarbība "Ziepju gatavošana" notika pieredzējušās un radošās meistares Intas Rečas vadībā. Tika gūtas jaunas prasmes gatavot smaržīgas, krāsainas ziepes (skat. 11.1.att.).

11.1.att. "Radošā darbnīca "Dabīgo materiālu izmantošana – augi veselībai""

Kultūras institūciju un pašvaldību sadarbība

Bibliotēkas sadarbojas ar muzejiem, kultūras namiem, arhīviem un vietējām pašvaldībām, lai īstenotu notikumus, kas stiprina vietējās kopienas kultūras identitāti un saglabā mantojumu.

Aizkalnes pagasta senioru apvienība "Jašupe" ierosināja **Aizkalnes** bibliotēkas vadītājai sagatavot viktorīnu par vietējās pašvaldības darba tematiku. Senioru sarīkojuma dalībniekiem viktorīna atgādināja interesantus, bet varbūt piemirstus faktus no pašu pagasta dzīves.

Pelēču bibliotēka aktīvi iesaistās vietējās kopienas dzīvē, palīdz organizēt pasākumus un aktivitātes. Pelēču ciems kopš 2024. gada ir "Viedais ciems" un bibliotēka ir aktīva Viedā ciema daļa, kas sniedz kopienai savu atbalstu izmantot bibliotēkas resursus (materiālu sagatavošana, līdzdalība pasākumu organizēšanā, izdruku veikšana, pasākumu popularizēšana, organizēšana).

Riebiņu bibliotēkā lielu interesi izraisīja Preiļu novada Izglītības pārvaldes piedāvātā Pieaugušo izglītības diena "Mans dārzs. Zaļās prasmes". Pēc apmeklētāju lūguma tika noorganizēts vēl viens tematisks pasākums "Jaunas tendences dārzu un apstādījumu veidošanā", kuru vadīja daiļdārzniece un ainavu dizainere Sandra Ozola.

Stabulnieku bibliotēkai Stabulnieku komunālās saimniecības darbinieks Aigars Čaunāns pēc paša iniciatīvas un no noliktavā atrodamiem koka atgriezumiem ātri un kvalitatīvi uztaisīja pamatīgu un skaistu koka statīvu magnētiskajai tāfelei, kas lieliski noderēja jau decembrī kā stilizētās egles balsts.

Pateicoties aktīvai Stabulnieku pagasta iedzīvotāju konsultatīvajai padomei tapis Viduslatgales pārnovadu fonda mazo grantu projekts "Iedzīvotāji veido savu vidi 2025", aktīvākie palīgi tūju stādīšanā lielākoties bija tie, kuriem ir saikne ar **Stabulnieku** bibliotēku. 12. jūnija pēcpusdienā kopīgiem spēkiem izdevās iestādīt kopumā 152 tūjas trīs dažādās ielās pagasta centrā.

Pelēču pagasta pārvalde iesaistīja **Pelēču** bibliotēku progammā "Skolēnu vasaras nodarbinātības iespējas Preiļu novadā 2025. gadā". Sadarbībā ar NVA bibliotēkā jūnijā strādāja 2 skolnieces. Pasākuma mērķis ir veicināt skolēnu īslaicīgu nodarbinātību vasaras brīvlaikā valsts līdzfinansētās darba vietās, nodrošinot skolēniem iespēju iegūt prasmes, iemaņas un pirmo darba pieredzi. Meitenes no datubāzēm papildināja bibliotēkas novadpētniecības materiālus, gatavoja rotājumus Pelēču pagasta svētkiem, izstrādāja pasākuma ģimenēm "Sveika, vasara" scenāriju, izveidoja afišu un novadīja šo pasākumu, publicēja ierakstus bibliotēkas *facebook* lapā.

11.2 CITI SADARBĪBAS PARTNERI REĢIONĀ UN LATVIJĀ, VEIKTĀS SADARBĪBAS AKTIVITĀTES

Daudzviet sadarbība iezīmējusies jau citās pārskata nodaļās aprakstītajos notikumos.

Sadarbība notiek ar vietējo kopienu, tās iedzīvotājiem, piemēram, **Smelteru** bibliotēka eksponēja apjomīgu vietējā iedzīvotāja Aivara Stroda pastmarku, monētu, vāciņu, radiotehnikas un skaņuplašu kolekciju izstādi (skat. 11.2.att.).

11.2.att. "Kolekciju izstāde Smelteru bibliotēkā"

Atklāts konkurss jaunajiem dzejniekiem! Pasākumu organizē Valkas novada Centrālā bibliotēka ar Valkas novada pašvaldības atbalstu. Valkas novada dzejas konkurss "Tu arī mani spēsi izpildīt" veltīts

spilgtai novada dzejniecei Velgai Krilei. Tā mērķis ir, popularizējot novadnieces vārdu un radošo devumu, atklāt jaunos dzejas talantus un veicināt literāro dotību attīstīšanu. **Kastīres** bibliotēkas lasītāja Ilona Cveka, pēc Kastīres bibliotēkas vadītājas ierosinājuma arī piedalījās šajā atklātajā dzejas konkursā (skat. 11.3.att.). Prasība: Dzejas kopas apjoms – vismaz septiņi dzejoļi ar ne vairāk kā 300 dzejas rindām. Ilona saņēma uzaicinājumu uz noslēguma pasākumu Valkas novada Centrālajā bibliotēkā, diemžēl Ilona nevarēja ierasties.

11.3.att. "Kastīres bibliotēkas lasītājas dalība Valkas novada Centrālā bibliotēkas dzejas konkursā"

11.3 PĀRROBEŽU SADARBĪBA, STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

23. marta metodiskajā dienā bibliotekāres iepazinās ar Bulgārijas (Bulgārijas galvaspilsētas bibliotēka un Veliko Tarnovo reģionālā bibliotēka "*Petko R. Slaveykov*") un Rumānijas (Jasi bibliotēka "*Biblioteca Judeţeană Gheorghe Asachi Iaşi*") bibliotēku pieredzi pateicoties PGB metodiķes dalībai Erasmus+ stratēģiskās partnerības projektā "Digitālās kompetences un informācijpratība bibliotekāriem" (NEDLib) (nedēļas mācības Bulgārijā kopā ar kolēģiem no Latvijas, Bulgārijas, Rumānijas, Grieķijas un Portugāles, kā arī tālākā izglītības programmas veidošanas procesā) (skat. 11.4.att.). Rumānijas bibliotēkas publikācija pēc notikušā pasākuma: https://bjiasi.ro/stiri-si-evenimente/atelier-de-experiente-profesionale-intre-bibliotecari-the-professional-experiences-workshop-between-librarians-2/

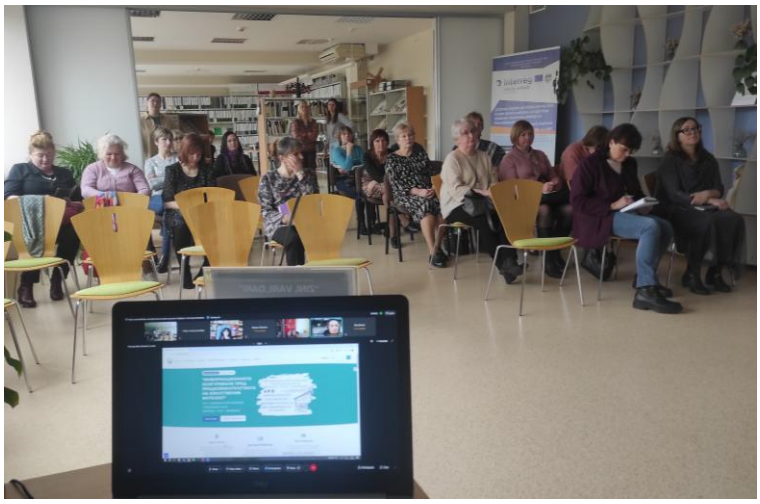

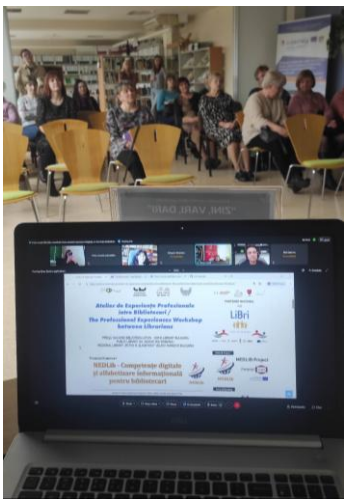

11.4 att. "Marta metodiskās dienas seminārs - pieredzes apmaiņa tiešsaistē ar Bulgārijas un Rumānijas bibliotēkām"

Riebiņu bibliotēkas darbiniece kopā ar PGB darbiniecēm 16.-18. jūlijā devās uz apmācībām "Digitālās iekļaušanas stratēģijas un pieejas", kuras bija daļa no INTERREG VI-A Latvija-Lietuva projekta *(LL-00201 DigiAll "Iespējot ikvienu: viedo ģimenes digitālo aktivitāšu centru izveide Latvijā un Lietuvā")*. Norises vieta: Zarasu rajona pašvaldības publiskā bibliotēka. Aplūkotie temati: "Izglītība un efektīva komunikācija neaizsargātiem cilvēkiem", kuru vadīja Psiholoģijas akadēmijas prorektors, Lietuvas Lietišķās psiholoģijas asociācijas prezidija loceklis, žurnāla "Lietišķā psiholoģija" redkolēģijas loceklis Justinas Burokas, "Digitālās iekļaušanas stratēģijas un pieejas" (pasniedzēja: fizikas skolotāja-eksperte ar vairāk nekā 30 gadu pedagoģiskā darba pieredzi, strādā Kauņas jezuītu ģimnāzijā un STEAM centra konsultants Zinātnes un inovāciju izplatīšanas centrā Rigonda Skorulskiene) *(Programma ir sagatavota ar Eiropas Savienības finansiālo atbalstu. Par tās saturu pilnībā atbild Utenas A. un M. Miškiņu publiskā bibliotēka)* (skat. 11.5.att.).

Preiļu bibliotekāres Zarasos mācījās par digitālo iekļaušanos

Egita Terēze Jonāne

Preiļu Galvenās bibliotēkas komanda apmeklēja mācības par digitālās iekļaušanas stratēģijām un metodēm, kas no 16. līdz 18. jūlijam notika Zarasu rajona bibliotēkā (Lietuvā).

Pirmajā dienā preilieši uzzināja, kā izprast neaizsargātās personas, tostarp cilvēkus ar invaliditāti un bēgļus, un kā sazināties un sadarboties ar šīm personām. To visu stāstīja Cilvēku pētījumu centra psihologs, Psiholoģijas akadēmijas prorektors, Lietišķās psiholoģijas asociācijas prezidents Justinas Burokas.

Pārējās divas dienas, kuras vadīja fizikas skolotāja Rigonda Skorulskiene, bija veltītas digitālās iekļaušanas pamatu apguvei, digitālo rīku, mākslīgā intelekta, viedtālruņu programmu un citu tehnoloģiju apguvei ar mērķi, lai to visu varētu izmantot bibliotēkas apmeklētāju izglītošanā. Notika arī labo piemēru un dažādu statistikas datu par Baltijas valstu iedzīvotāju digitālo instrumentu lietošanas paradumiem analīze.

Terēzes Jonānes foto

Preiļu Galvenās bibliotēkas komanda digitālās iekļaušanas nodarbībā Zarasu rajona bibliotēkā

Mācības rīkoja Zarasu rajona bibliotēka projektā «Iedrošināt ikvienu: ģimenes digitālo aktivitāšu centru attīstība Latvijā un Lietuvā», ko līdzfinansē Eiropas Savienība Latvijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības programmā.

11.5.att. "Publikācija laikrakstā "Vietējā Latgales avīze" (Nr. 30, 01.08.2025., 6.lpp.)"

11.4 BIBLIOTĒKU INTEREŠU AIZSTĀVĪBAS DARBS

Trīs PGB darbinieces un trīs PGB struktūrvienību darbinieces (**Aglonas, Silajāņu, Upmalas** bibliotēku vadītājas) ir Latvijas Kultūras darbinieku arodbiedrībā, kuras mērķis ir apvienot kultūras nozarē nodarbinātos kopīgai rīcībai, lai aizstāvētu savu biedru darba, ekonomiskās, sociālās un profesionālās tiesības un intereses.

Bibliotēkas pārstāv savu lietotāju intereses pašvaldībā, plānojot budžeta finansējumu un aktivitāšu plānu. Regulāri tiek popularizētas vietējās iedzīvotāju konsultatīvās padomes iniciatīvas.

Lai bibliotēka būtu redzama, vajadzīga un lai nekļūtu par "neredzamu" budžeta pozīciju, pārskata periodā tika veikts interešu aizstāvības darbs: ceturksnī reizi tika sniegts ziņojums pašvaldības izpilddirektoram ar atskaiti par notikušo, padarīto un statistiskie rādītāji.

Bibliotēku interešu aizstāvības darbs ir ikdienā veiktais bibliotekārais darbs – bibliotekāro pakalpojumu sniegšana, bibliotēkas lietotāju pozitīvās atsauksmes, kas apliecina, ka vietējas nozīmes bibliotēka un tās sniegtie pakalpojumi iedzīvotājiem ir vajadzīgi. Bibliotēkas interešu aizstāvības darbu atspoguļo arī bibliotēkas sadarbības tīkls un partneri, kolēģu atbalsts ar profesionālo darbu saistītajos jautājumos, arī bibliotēkas publicitāte, kas atspoguļo plašākai sabiedrības daļai bibliotēkas darbību.

PGB struktūrvienības risina iedzīvotāju sociālās, izklaides, izglītības jautājumus. Bibliotēku darbinieces cenšas popularizēt bibliotēkas darbu, sadarbojas ar pašvaldībām un pašvaldības iestādēm, iegulda laiku un darbu, lai par bibliotēkas aktivitātēm uzzinātu pēc iespējas plašākā lokā.

11.5 SADARBĪBAS RAKSTUROJUMS NOVADPĒTNIECĪBAS DARBĀ

Sīkāks novadpētniecības darba raksturojums iepazīstams katras bibliotēkas pārskatā un pārskata 8.nodaļā, bet kopumā secināms, ka bibliotēkas sadarbojas ar pašvaldību un valsts institūcijām, nevalstiskajām organizācijām un vietējiem iedzīvotājiem, entuziastiem.

11.6 BIBLIOTĒKAS SADARBĪBAS TĪKLS BĒRNU UN JAUNIEŠU APKALPOŠANĀ, NOZĪMĪGĀKIE PARTNERI, SADARBĪBAS VĒRTĒJUMS

Darbs lielā mērā balstās uz izglītības iestāžu pieprasījumu un kompetenču pieejā balstītu mācību saturu. Piedāvātās nodarbības un pasākumi tiek elastīgi pielāgoti dalībnieku zināšanu līmenim, vecumposmam, uzmanības noturībai un interesēm. Pedagogi ar saviem audzēkņiem aktīvi un atsaucīgi iesaistās bibliotēku piedāvātajās aktivitātēs, augstu novērtējot iespēju dažādot mācību procesu ar bibliotēkas iniciētām izzinošām un radošām nodarbībām. Šāda sadarbība veicina rakstpratību, palīdz apgūt jaunas zināšanas un attīsta daudzveidīgas prasmes.

PIELIKUMS

Pielikums Nr. 1.

KRĀJUMA KONCEPCIJA

Krājuma attīstības un komplektēšanas pamatuzdevumi:

1. turpināt darbu bibliotēku informācijas sistēmā ALISE – komplektēt, kataloģizēt un apstrādāt Bibliotēkas jaunieguvumus, veikt krājuma sistematizēšanu un uzskaiti;
2. nodrošināt bibliotēkas lietotājiem brīvu literatūras un nepieciešamās informācijas saņemšanu, sniedzot bezmaksas bibliotekāros, bibliogrāfiskos un informacionālos pakalpojumus;
3. piedāvāt vispusīgu informāciju visu sabiedrības grupu attīstībai;
4. nodrošināt iespēju lasītājiem apgūt dažāda līmeņa izglītību;
5. saglabāt un popularizēt kultūras mantojumu;
6. rūpēties par mūžizglītību, nodrošinot optimālu pieeju zināšanām, kuras sniedz bibliotēku tīkls.

KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS PRINCIPI

Bibliotēkas mērķis ir nodrošināt informācijas iespēju pieejamību bibliotēkas lietotājiem.

Komplektēšanas princips

- 70% - grāmatu, audiovizuālo un citu dokumentu iegādei;
- 30% - preses izdevumu abonēšanai.

Kritēriji krājuma komplektēšanai

- daudzveidība;
- aktualitāte;
- kvalitāte;
- cena;
- lasāmība un pieprasījums;
- lasītāju intereses.

Krājuma komplektēšanas noteicošie faktori

- lietotāju pieprasījums;
- finanšu līdzekļi;
- izdevēju un tirdzniecības iestāžu piedāvājums.

Krājuma komplektēšanas avoti

- iepirkumi – grāmattirgotājs I/K Virja AK, vairumtirdzniecības bāze “Latvijas grāmata”, u.c. grāmatveikali;
- dāvinājumi (VKKF projekti, LNB projekti, privātpersonu, iestāžu un organizāciju dāvinājumi, ziedojumi);
- atvietošana – lasītāju nozaudēto izdevumu atvietošana ar identiskiem vai saturā līdzvērtīgiem;
- abonēšana – periodisko izdevumu abonēšana.

Krājuma komplektēšanas veidi

- kārtējā jaunieguvumu komplektēšana;
- retrospektīvā komplektēšana – reģistrējot un izvērtējot dāvinājumus;
- rekomplektēšana – regulāra krājuma attīrīšana no saturā novecojušiem, nolietotiem vai mazpieprasītiem izdevumiem.

Krājuma skaitliskie rādītāji katru gadu tiek statistiski apkopoti un izvērtēti.

Periodiskie izdevumi bibliotēkā tiek glabāti 3 gadus. Novadpētniecības satura izdevumus - neierobežotu laiku.

FINANSĒJUMU KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAI

Finansējumu krājuma komplektēšanai nodrošina:

- Pašvaldības līdzekļi;
- dalība projektos;
- dāvinājumi, ziedojumi.

PAREDZAMAIS BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA SATURA RAKSTUROJUMS

IFLA/UNESCO krājuma dziļuma indikatori: *Conspectus* metode

0 – konkrēto nozari nekomplektē

1 – minimāls informācijas līmenis (fonds nodrošina nelielu informāciju par nozari vai tēmu)

2 – pamatinformācijas līmenis (krājumā ir pamatgrāmatas konkrētajā nozarē, monogrāfiju un uzziņu dokumentu krājums ir ierobežots)

3 – studiju līmenis (krājums, kas sniedz informāciju par nozari sistemātiskā veidā, koledžu un bakalaura studiju līmenis, plašs monogrāfiju un uzziņu dokumentu klāsts)

4 – pētniecības līmenis (nodrošina studijas maģistratūrā, specializēts monogrāfiju un periodisko izdevumu krājums)

5 – visaptverošs līmenis (plaši komplektēts krājums specifiski definētā zināšanu jomā, materiāli tiek komplektēti daudzās lietotajās valodās, nodrošina pieeju visa veida elektroniskajiem materiāliem)

Valodu kodi

L – dominē valsts pamatvaloda, maz vai nemaz dokumentu svešvalodās

C – papildus pamatvalodai ar atlasi komplektē dokumentus arī svešvalodās

1.1.tabula "Nozaru literatūras komplektēšana"

Nozare	Bērniem		Pieaugušajiem	
	Informācijas līmenis	**Valodu kods**	**Informācijas līmenis**	**Valodu kods**
0 = Datorzinātne, enciklopēdijas, vārdnīcas	2	L	2	L
1 = Filozofija, psiholoģija, loģika, ētika	2	L	2	L
2 = Reliģija	2	L	2	L
30 = Sabiedriskās zinātnes	2	L	3	L

39 = Etnoloģija, folklora	2	L	3	L
5 = Matemātika, dabaszinātnes	0		0	
61 = Medicīna	2	L	2	L
62 = Inženierzinātnes	1	L	2	L
63 = Lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība	2	L	2	L
64 = Mājturība, mājsaimniecība, rokdarbi	2	L	2	L
65 = Uzņēmējdarbība, ražošanas organizēšana	2	L	2	L
69 = Celtniecība, būvniecība	2	L	2	L
7 = Māksla, mākslas vēsture	2	L	3	L
71/72 = Pilsētbūvniecība, arhitektūra	0		0	
73 = Plastiskās mākslas, tēlniecība, keramika	1	L	1	L
74 = Zīmēšana, dizains, lietišķā māksla	2	L	2	L
75/76 = Gleznieciba, grafiskā māksla	1	L	1	L
77 = Fotogrāfija, kinematogrāfija	1	L	1	L
78 = Mūzika	1	L	1	L
79 = Skatuves māksla, svētki, brīvā laika pavadīšana	2	L	2	L
796 = Sports	1	L	2	L
81 = Valodniecība	2	L	2	L
82 = Literatūrzinātne	2	L	3	L

91 = Ģeogrāfija	2	L	2	L
93/94 = Vēsture	2	L	3	L

DĀVINĀJUMU PIEŅEMŠANAS POLITIKA

Katrs dāvinājums tiek vērtēts atsevišķi pēc:

- izdošanas laika (uzskaitē primāri tiks iekļauta pēdējos 3-5 gados izdotā literatūra)
- aktualitātes (paaugstināta pieprasījuma literatūra);
- izdevuma nolietojuma pakāpes;
- saturiskās vērtības (iespējams aizvietot agrāk izdotās, lasītāju nolietotās grāmatas, kuras nav pārizdotas).

REKOMPLEKTĒŠANAS POLITIKA

Krājuma rekomplektēšanas izvērtēšanas kritēriji:

- nolietotā, bojātā literatūra;
- mazizmantotā literatūra;
- liekie dubleti;
- nozaudētie izdevumi;
- saturā novecojusī literatūra.